

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет обліку та податкового менеджменту

Кафедра бухгалтерського обліку та консалтингу

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА "Облік і аудит"

Спеціальність: 071 «Облік і оподаткування»

Галузь знань: 07 "Управління та адміністрування"

Форма навчання: очна (денна)

КВАЛІФІКАЦІЙНА БАКАЛАВРСЬКА РОБОТА

на тему: «Облік фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

здобувача Куриліної Марини Володимирівни

Науковий керівник: к.е.н., доцент Марчук У.О.

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: _____

(підпис)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна бакалаврська робота містить 56 сторінок, 10 таблиць, 16 рисунків, список використаних джерел з 44 найменувань, додатки.

«Облік фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

Об'єктом дослідження є облік фінансових результатів діяльності підприємства в умовах сучасного бізнес-середовища.

Предметом дослідження є методика облікового відображення фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».

Мета дослідження. Оцінка та вдосконалення облікового забезпечення фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» для підвищення ефективності управління діяльністю суб'єкта господарювання. Для досягнення поставленої мети було визначено такі завдання:

1. розкрити економічну сутність та особливості формування фінансових результатів підприємства;
2. проаналізувати нормативно-правову основу організації обліку фінансових результатів;
3. дослідити міжнародні підходи до обліку та відображення фінансових результатів у звітності;
4. надати економічну характеристику та оцінити фінансові результати діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»;
5. проаналізувати доходи і витрати підприємства, їх структуру та динаміку;
6. дослідити особливості синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»;
7. розробити рекомендації щодо вдосконалення методики обліку фінансових результатів підприємства.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість дослідження полягає в систематизації підходів до обліку фінансових результатів у великих торговельних мережах та їх адаптації до реалій українського бізнес-середовища. Методична значущість роботи

виражається в обґрунтуванні необхідності вдосконалення методики обліку доходів і витрат як складових фінансового результату. Практична значущість дослідження полягає в можливості застосування розроблених рекомендацій для покращення системи обліку фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».

Рік виконання кваліфікаційної бакалаврської роботи: 2025.

Рік захисту роботи: 2025.

Ключові слова: фінансові результати, структура доходів, структура витрат, чистий дохід від реалізації, собівартість реалізації, ERP-система, BI-технології.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ	6
1.1. Економічна сутність та особливості формування фінансових результатів	6
1.2. Організація обліку фінансових результатів: нормативно-правова основа ...	13
1.3. Міжнародні практики обліку та відображення у звітності фінансових результатів діяльності.....	19
РОЗДІЛ 2. СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»	27
2.1. Економічна характеристика та оцінка фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»	27
2.2. Доходи і витрати підприємства: структура, динаміка та вплив на фінансові результати діяльності.....	33
2.3. Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».....	38
2.4. Диджиталізація як напрям удосконалення обліку фінансових результатів ..	44
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	52
ДОДАТКИ	57

ВСТУП

Актуальність теми. Фінансові результати підприємства є ключовим показником його діяльності, який відображає ефективність управлінських рішень, рівень прибутковості та фінансової стійкості. Від правильного ведення обліку фінансових результатів залежить достовірність звітності, що, у свою чергу, впливає на прийняття стратегічних рішень керівництвом та довіру з боку інвесторів, партнерів та державних органів. У сучасних умовах глобалізації економіки та в процесі інтеграції України у світові ринки особливого значення набуває ефективне ведення бухгалтерського обліку, що відповідає міжнародним стандартам фінансової звітності.

ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» є однією з найбільших торговельних мереж України, яка займає провідне місце на ринку роздрібної торгівлі будівельними матеріалами та товарами для дому. Враховуючи масштаби діяльності компанії, її фінансові результати мають велике значення не лише для самої компанії, а й для економіки країни загалом, саме тому дослідження обліку фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» є надзвичайно актуальним.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідники продовжують розглядати особливості обліку фінансових результатів у своїх працях. Зокрема, Губарик О.М., Мужевич Н.В, Пушкар І.В. досліджували проблемні аспекти сучасного ведення обліку фінансового результату діяльності підприємств. У своїх працях науковці запропонували шляхи удосконалення обліку, розглядаючи можливість впровадження цифрових технологій та навчання працівників. Воронко О.С., Воронко Р.М., Куцик П.О., Редченко К.І, Фесенко В.В. зосередили свою наукову діяльність на дослідженні методології обліку та аналізу доходів і витрат як складових формування фінансового результату. Зарубіжні науковці, такі як Шредер Р., Кларк М., та Каті Дж., зробили значний внесок у розвиток методології бухгалтерського обліку за міжнародними стандартами, пропонуючи різні підходи до оцінки фінансових результатів та способи прогнозування показників економічної діяльності підприємства.

Водночас у науковій літературі недостатньо висвітлено особливості застосування теоретичних концепцій у практиці обліку фінансових результатів у великих торговельних мережах України. Це зумовлює необхідність детального аналізу діяльності таких підприємств, як ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».

Метою роботи є оцінка та вдосконалення облікового забезпечення фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» для підвищення ефективності управління діяльністю суб'єкта господарювання. Для досягнення поставленої мети слід вирішити такі **завдання**:

1. розкрити економічну сутність та особливості формування фінансових результатів підприємства;
2. проаналізувати нормативно-правову основу організації обліку фінансових результатів;
3. дослідити міжнародні підходи до обліку та відображення фінансових результатів у звітності;
4. надати економічну характеристику та оцінити фінансові результати діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»;
5. проаналізувати доходи і витрати підприємства, їх структуру та динаміку;
6. дослідити особливості синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»;
7. розробити рекомендації щодо вдосконалення методики обліку фінансових результатів підприємства.

Об'єктом дослідження є облік фінансових результатів діяльності підприємства.

Предметом дослідження є методика облікового відображення фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».

Методи дослідження. Для досягнення поставленої мети у роботі застосовано комплекс загальнонаукових методів дослідження: метод аналізу і синтезу – для оцінки фінансових показників та їх структури; порівняльний метод – для виявлення тенденцій у зміні фінансових результатів; статистичні методи – для

аналізу динаміки доходів і витрат підприємства; графічний метод – для наочного представлення результатів дослідження.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів. Теоретична значущість дослідження полягає в систематизації підходів до обліку фінансових результатів у великих торговельних мережах та їх адаптації до реалій українського бізнес-середовища. Методична значущість роботи виражається в обґрунтуванні необхідності вдосконалення методики обліку доходів і витрат як складових фінансового результату. Практична значущість дослідження полягає в можливості застосування розроблених рекомендацій для покращення системи обліку ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».

Новизна роботи полягає у аналізі особливостей обліку фінансових результатів у великих торговельних мережах України на прикладі ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» з урахуванням сучасних викликів бізнес-середовища. У процесі дослідження здійснено адаптацію міжнародних підходів до обліку фінансових результатів відповідно до українських реалій, окрему увагу приділено впливу цифровізації бухгалтерського обліку на ефективність фінансового управління.

Апробація результатів. Підготовано та оприлюднено тези доповіді на тему: «Використання технології блокчейн у бухгалтерському обліку: шлях до оптимізації фінансової звітності» у збірнику 91-ої щорічної студентської наукової конференції «Інноваційні проекти для економічного відродження та конкурентного розвитку України» (15 квітня - 19 травня 2024 року). Опубліковано статтю на тему «Вплив диджиталізації обліку на конкурентоспроможність українського бізнесу» у науковому журналі «Вісник Економіки» Випуск 4 (114) (жовтень - грудень 2024 року).

Інформаційною базою дослідження є нормативно-правові акти України, що регулюють бухгалтерський облік та фінансову звітність, фінансова звітність та облікова політика ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», аналітичні матеріали, наукові праці вітчизняних і зарубіжних авторів, а також статистичні дані офіційних джерел.

Структура роботи. Кваліфікаційна бакалаврська робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 10 таблиць і 16 рисунків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

1.1. Економічна сутність та особливості формування фінансових результатів

Фінансові результати підприємства є ключовим показником його діяльності та одним із найважливіших критеріїв оцінки ефективності управління. Вони відображають різницю між доходами та витратами підприємства, визначаючи його прибутковість або збитковість. Фінансові результати виступають основою для прийняття управлінських рішень, забезпечення фінансової стабільності, розширення діяльності та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Формування фінансових результатів залежить від багатьох факторів, зокрема обсягу та структури доходів, рівня витрат, особливостей галузі, податкової політики та макроекономічних умов. Крім того, зміни в зовнішньому середовищі, такі як зміни валютного курсу, коливання попиту та пропозиції на ринку, державне регулювання та рівень інфляції мають суттєвий вплив на фінансові результати. Науковці у галузі економіки, бухгалтерського обліку та фінансів визначають категорію фінансових результатів, враховуючи різні підходи, методології та концептуальні позиції (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Підходи до трактування економічного змісту фінансових результатів науковцями

№ з/п	Джерело	Трактування
1	2	3
1	Ф.Ф. Бутинець	Співставлення доходів та витрат підприємства відображених у фінансовому звіті.
2	В.П. Пантелєєв	Прибуток (збиток) від конкретного виду діяльності, який визначається як алгебраїчна сума валового прибутку (збитку), інших операційних доходів, адміністративних витрат та витрат на збут відповідного виду діяльності та інших операційних витрат.

Продовження таблиці 1.1

1	2	3
3	Н.А. Іщенко	Прибуток або збиток суб'єкта господарювання, що визначається як різниця між сукупними доходами та витратами підприємства.
4	С.В. Мочерний	Прибутки або збитки, отримані від підприємницької діяльності юридичними чи фізичними особами за певний період.
5	Р.В. Скалюк	Підсумковий показник ефективності господарської діяльності, що відображає загальну величину економічних вигод отриманих (втрачених) підприємством, можливість забезпечення прибутковості та економічного розвитку підприємства.

Джерело: складено автором на основі [1; 2; 3; 4; 5].

Аналізуючи наведені в таблиці 1.1. визначення, можна зробити висновок, що фінансовий результат трактується науковцями з урахуванням різних аспектів діяльності підприємства. Деякі підходи зосереджуються на співвідношенні доходів і витрат, інші – на структурі прибутку залежно від виду діяльності. У ширшому сенсі фінансовий результат охоплює як юридичних, так і фізичних осіб, підкреслюючи його зв'язок із підприємницькою діяльністю.

Цікавим є підхід до трактування фінансового результату А.Г. Загороднього, який розглядає цю економічну категорію як зміну вартості власного капіталу підприємства за результатами господарської діяльності у звітному періоді [6,с.510]. Згідно з цим підходом, фінансовий результат безпосередньо впливає на динаміку власного капіталу, оскільки його складові – прибутки та збитки – визначають напрямок цієї зміни. Таким чином, фінансовий результат виступає основою для трансформації фінансового стану підприємства. Важливо відзначити, що стабільний розвиток можливий лише за умови ефективного використання отриманого прибутку, зокрема його реінвестування в розширення діяльності, а не лише спрямування на поточне споживання [7].

Зростання фінансового результату сприяє збільшенню розміру власного капіталу, що, у свою чергу, підвищує інвестиційну привабливість підприємства. Високий рівень власного капіталу свідчить про фінансову стійкість, що дозволяє компанії залучати додаткові ресурси для подальшого розвитку, знижувати залежність від позикових коштів і підвищувати рівень довіри з боку кредиторів та інвесторів (рис. 1.1).

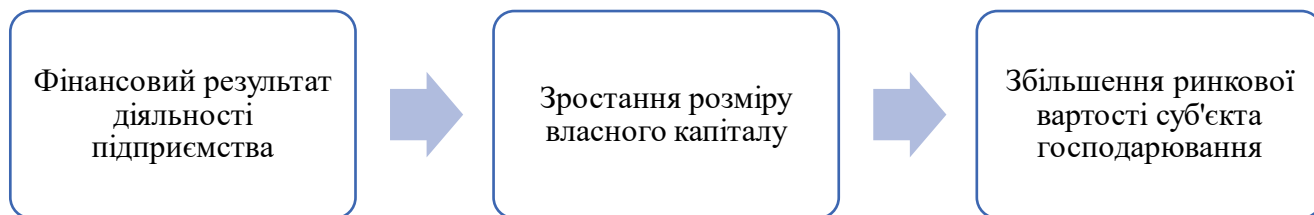

Рисунок 1.1 – Система трансформації фінансового стану підприємства

Джерело: складено автором на основі [7].

Узагальнюючи, фінансовий результат як економічна категорія є показником ефективності діяльності суб'єкта господарювання. Він відображає кінцевий підсумок роботи підприємства за певний період і формується на основі співвідношення доходів і витрат.

Відповідно до ЗУ від 16.07.1999 № 996-XIV, витрати визначаються як зменшення економічних вигод, що проявляється у зменшенні активів або збільшенні зобов'язань, що, у свою чергу, веде до скорочення власного капіталу, за винятком випадків його вилучення чи розподілу між власниками. Доходи, навпаки, є приростом економічних вигод унаслідок збільшення активів або зменшення зобов'язань, що сприяє зростанню власного капіталу підприємства, за винятком внесків власників. Таким чином, фінансовий результат безпосередньо залежить від структури та динаміки доходів і витрат, визначаючи фінансову стійкість і можливості подальшого розвитку підприємства [8].

Фінансові результати діяльності підприємства залежать від комплексу зовнішніх та внутрішніх чинників, які можуть як сприяти його розвитку, так і створювати ризики для стабільності та прибутковості. Рисунок 1.2 узагальнює екзогенні та ендогенні фактори, що є актуальними для підприємств роздрібно́ї торгівлі, таких як ТОВ «Епіцентр К».

Правильна оцінка зовнішніх та внутрішніх факторів дозволяє підприємству адаптувати свою стратегію управління для збереження конкурентних позицій на ринку та підтримання стабільного фінансового стану.

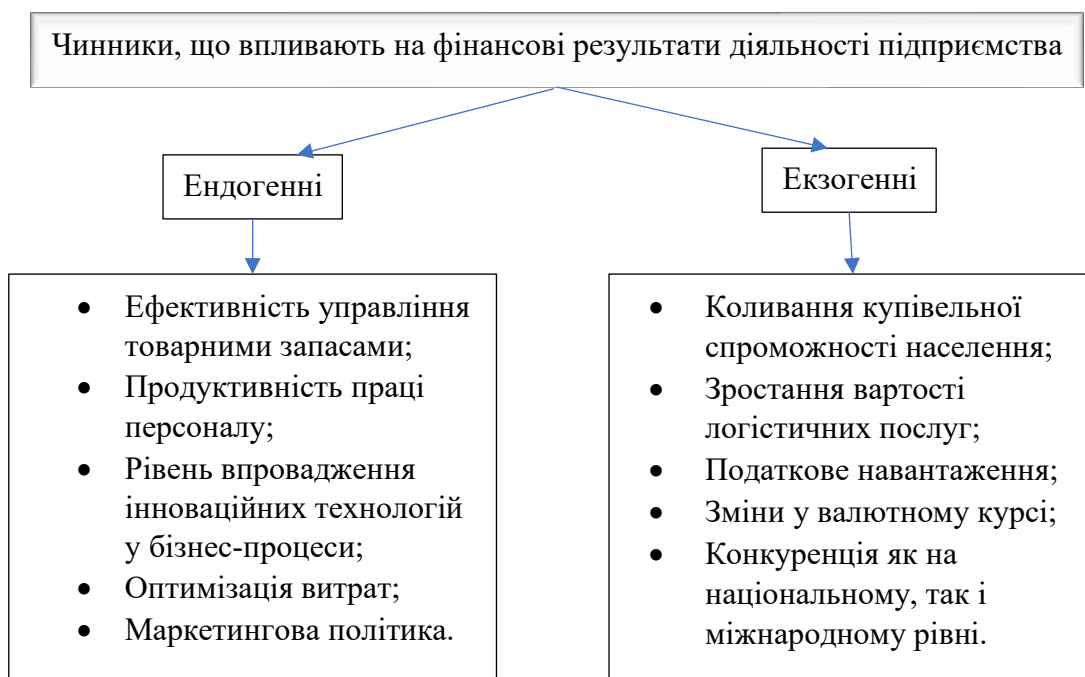

Рисунок 1.2 – Чинники, що впливають на фінансові результати діяльності підприємства

Джерело: складено автором на основі [9].

До основних екзогенних факторів, які впливають на діяльність підприємств торгівлі, належить купівельна спроможність населення, адже рівень доходів споживачів безпосередньо визначає обсяг реалізації товарів, особливо тих, що не належать до категорії першої необхідності [9].

Коливання валютного курсу також є значущим чинником, оскільки підприємства, що працюють з імпортною продукцією, змушені враховувати зміну закупівельних цін і відповідно коригувати свою цінову політику. Вартість енергоносіїв та логістичних послуг є ще одним важливим фактором, оскільки витрати на транспортування продукції суттєво впливають на її собівартість, що, своєю чергою, може зменшувати конкурентоспроможність підприємства [9].

Крім того, посилення конкуренції на ринку, зокрема через активний розвиток електронної комерції, вимагає від підприємств гнучкості у веденні бізнесу та пошуку нових методів залучення споживачів.

Серед ендогенних факторів, що визначають фінансові результати підприємств роздрібною торгівлі, особливе значення має ефективність управління

товарними запасами. Широкий асортимент продукції потребує постійного аналізу попиту та оптимізації логістичних процесів для уникнення надлишкових залишків або дефіциту товарів [9].

Важливим фактором є продуктивність персоналу, оскільки якість обслуговування клієнтів безпосередньо впливає на рівень їхньої лояльності та повторні покупки. Також ефективність маркетингової стратегії, що включає цінові акції, програми лояльності та використання онлайн-каналів для просування продукції, є важливим чинником залучення споживачів та збільшення обсягів продажів [9].

Інноваційний розвиток, включаючи автоматизацію складських та касових процесів, впровадження цифрових технологій у маркетинг та електронну комерцію, відіграє ключову роль у підвищенні ефективності діяльності підприємства [9].

Фінансові результати можна класифікувати за різними ознаками, найбільш поширеною є класифікація фінансових результатів за основними видами діяльності підприємства, що дозволяє більш детально аналізувати джерела формування прибутку або збитку (рис. 1.3) [10].

Рисунок 1.3 – Класифікація фінансових результатів за видами діяльності

Джерело: складено автором на основі [10].

Результат операційної діяльності відображає прибуток або збиток від основної діяльності підприємства, що включає реалізацію товарів, продукції чи

послуг, а також операційні витрати, адміністративні та витрати на збут [10].

Результат інвестиційної діяльності характеризує фінансові результати від вкладення коштів у довгострокові активи, зокрема придбання, продаж або переоцінку основних засобів, нематеріальних активів, інвестицій у цінні папери тощо [10].

Результат фінансової діяльності відображає прибуток чи збиток від залучення та використання фінансових ресурсів, включаючи отримані та сплачені відсотки за кредитами, випуск та погашення цінних паперів, нарахування дивідендів [10].

Для розкриття сутності формування фінансового результату в обліку відповідно до НП(С)БО 1 доцільно проаналізувати ключові показники, відображені у формі № 2 :

- валовий прибуток розраховується як різниця між чистим доходом, отриманим від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг), та собівартістю реалізованої продукції.
- фінансовий результат від операційної діяльності визначається шляхом додавання до валового прибутку інших операційних доходів і віднімання адміністративних витрат, витрат на збут та інших операційних витрат.
- фінансовий результат до оподаткування формується як підсумкова сума прибутку або збитку від операційної діяльності, фінансових доходів і витрат, а також інших доходів і збитків.
- чистий фінансовий результат (прибуток або збиток) визначається після коригування показника до оподаткування на суму податку на прибуток та результат від припиненої діяльності після оподаткування [11].

Враховуючи, що формування фінансових результатів підприємства включає кілька етапів розрахунків, доцільно використовувати логічну схему для їх узагальнення (рис. 1.4).

Отже, формування фінансових результатів підприємства є багаторівневим процесом, що охоплює облік доходів і витрат, їхню класифікацію за видами діяльності та поступове визначення кінцевого фінансового результату.

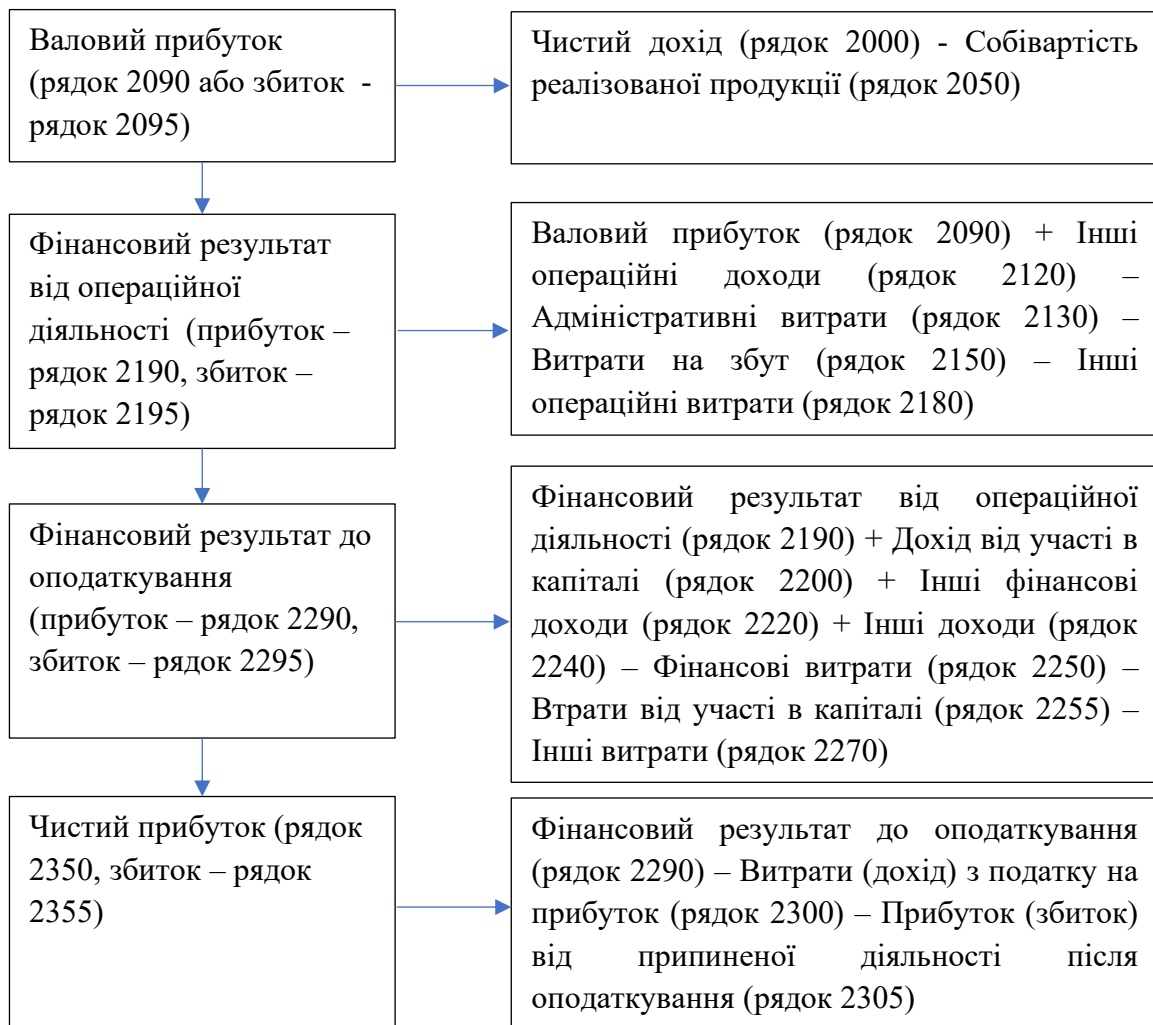

Рисунок 1.4 – Етапи визначення фінансових результатів діяльності підприємства

Джерело: складено автором на основі [12].

Використання системного підходу до аналізу цих показників дозволяє виявити основні джерела прибутку або збитків, оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами та розробити заходи для покращення фінансового стану підприємства. Лише за умови комплексного підходу до обліку та аналізу фінансових результатів підприємство зможе забезпечити стабільний розвиток і підвищити свою конкурентоспроможність на ринку. Однак, для забезпечення прозорості та достовірності даних про фінансові результати необхідно правильно організувати їх облік, дотримуючись чинних нормативно-правових вимог.

1.2. Організація обліку фінансових результатів: нормативно-правова основа

В умовах динамічного економічного середовища та частих змін у податковому законодавстві облік фінансових результатів потребує чіткої організації та відповідності нормативно-правовим вимогам. Дотримання регулювань не лише забезпечує достовірність фінансової звітності, а й дає змогу своєчасно виявити слабкі сторони діяльності підприємства та в перспективі підвищити його прибутковість. Система бухгалтерського обліку фінансових результатів в Україні ґрунтується на багаторівневому нормативно-правовому регулюванні (рис. 1.5). Вона включає законодавчі акти, національні та міжнародні стандарти, методичні рекомендації та внутрішні регламенти підприємств, які визначають порядок ведення обліку доходів, витрат і фінансових результатів.

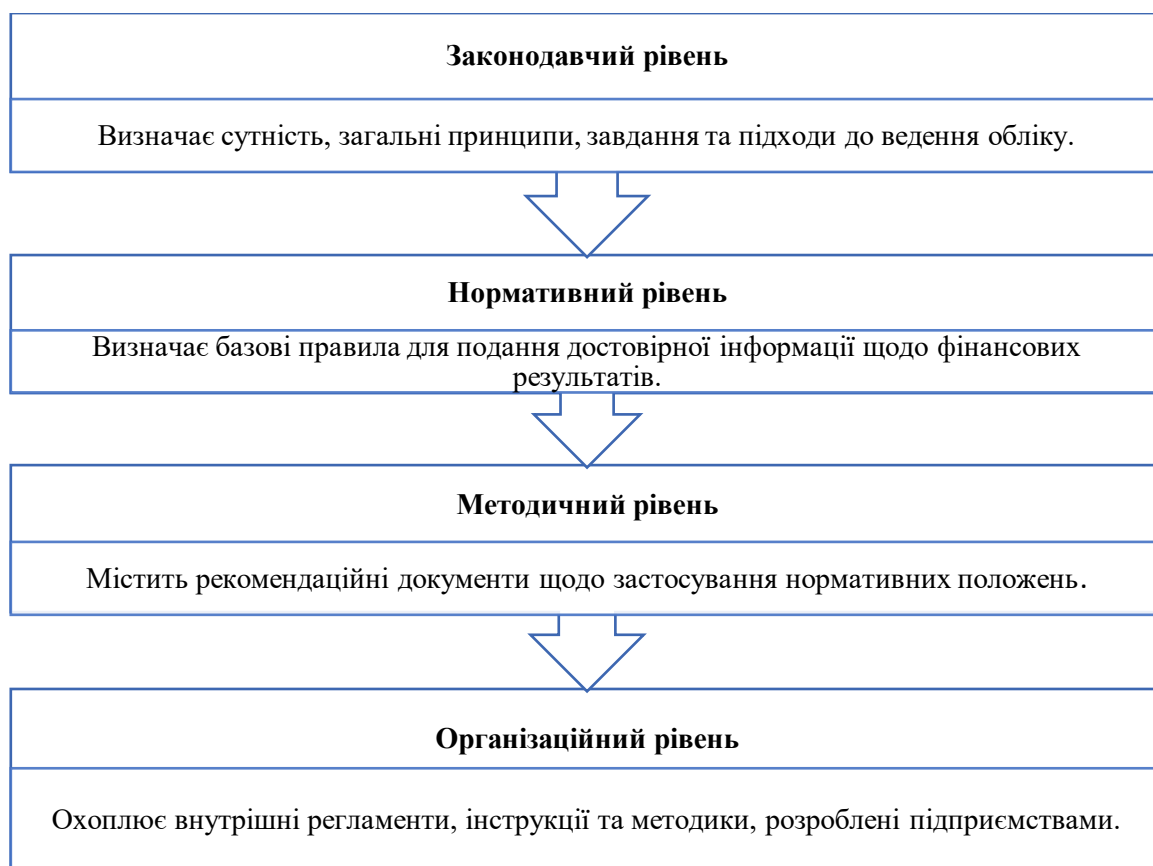

Рисунок 1.5 – Рівні нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів

Джерело: складено автором на основі [13].

Як бачимо, перший рівень нормативно-правового регулювання – законодавчий. Він визначає загальні принципи бухгалтерського обліку, його мету, основні завдання та підходи до ведення. До цього рівня належать закони, що регулюють організацію обліку та складання фінансової звітності в Україні. Головним законодавчим документом у сфері бухгалтерського обліку є ЗУ від 16.07.1999 № 996-XIV [8]. Він визначає вимоги до ведення обліку та складання фінансової звітності, а також розмежовує випадки застосування національних стандартів (НП(С)БО) і міжнародних стандартів фінансової звітності (МСФЗ). До того ж, законодавча основа ведення обліку фінансових результатів охоплює такі основні кодекси України:

- ПКУ, що регламентує порядок визначення оподатковуваного прибутку та податкових зобов'язань підприємств [14].
- ГКУ, що встановлює правові засади ведення господарської діяльності, включаючи вимоги до фінансової звітності [15].
- КЗпПУ, що регулює взаємовідносини між підприємствами та працівниками, що впливає на розрахунок витрат [16].
- ККУ, що передбачає відповідальність за порушення у сфері оподаткування та ведення бухгалтерського обліку [17].

Другий рівень нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів – нормативний. Він передбачає встановлення загальних правил обліку, які забезпечують єдність і повноту інформації у фінансовій звітності. Основну роль у цьому рівні відіграють Накази Міністерства фінансів України, які уточнюють методику обліку фінансових результатів, а також національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку (НП(С)БО), що розроблені на основі міжнародних стандартів, серед яких:

- НП(С)БО 1, що визначає склад і зміст фінансової звітності, включаючи Звіт про фінансові результати.
- НП(С)БО 15, що регламентує порядок визнання доходів підприємства.
- НП(С)БО 16, що визначає методику формування витрат та їх відображення у фінансовій звітності.

- НП(С)БО 17, що регулює облік податку на прибуток та його відображення у фінансовій звітності.

Наступним рівнем нормативно-правового регулювання обліку фінансових результатів є методичний. Він включає в себе методичні рекомендації та інструкції, що конкретизують застосування нормативних актів на практиці. До методичного рівня можна віднести методичні рекомендації з обліку фінансових результатів, що пояснюють порядок визнання доходів і витрат підприємства, а також листи та роз'яснення Міністерства фінансів України.

Останній четвертий рівень – організаційний. На цьому рівні підприємства самостійно розробляють внутрішні регламенти, інструкції та методики ведення бухгалтерського обліку з урахуванням своєї специфіки (рис.1.6).

Облікова політика підприємства	Внутрішній документ, що визначає вибір методів обліку та застосування стандартів на підприємстві
Посадові інструкції бухгалтерів	Регламентує обов'язки працівників бухгалтерії
Форми внутрішньої звітності	Використовуються для внутрішнього аналізу фінансових результатів

Рисунок 1.6 – Будова організаційного рівня обліку фінансових результатів

Джерело: складено автором на основі [13].

Організаційний рівень регулювання бухгалтерського обліку дозволяє підприємствам адаптувати внутрішню систему обліку до власних потреб, враховуючи особливості їхньої діяльності, вимоги керівництва та запити зовнішніх стейкхолдерів. Водночас, вибір методів обліку та форматів звітності багато в чому залежить від вимог чинного законодавства. Так, залежно від масштабів діяльності, впливу на економіку та рівня взаємодії з міжнародними партнерами, підприємства можуть бути зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти фінансової звітності або ж самостійно обирати між МСФЗ та національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку. Саме питання розмежування підприємств за стандартами звітності, а також ключові вимоги щодо застосування МСФЗ, варто

розглянути детальніше. Вимоги ЗУ № 996-XIV щодо застосування міжнародних стандартів фінансової звітності доцільно подати у вигляді схеми (рис. 1.7).

Рисунок 1.7 – Розмежування підприємств за стандартами фінансової звітності

Джерело: складено автором на основі [8].

Як бачимо на рисунку 1.7, застосування МСФЗ є обов'язковим для підприємств, які мають значний вплив на економіку, залучають міжнародних інвесторів або здійснюють діяльність у фінансовій та видобувній сферах. Решта підприємств має право самостійно обирати між національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку та міжнародними стандартами, залежно від

потреб власників, інвесторів і контрагентів [8].

Перехід на МСФЗ для компаній, які мають таку можливість, має як переваги, так і певні недоліки. Зокрема, до переваг можна віднести підвищену довіру з боку міжнародних партнерів, доступ до глобальних ринків капіталу, зменшення ризиків фінансових махінацій та неточносте. Однак, необхідність адаптації внутрішніх процесів, додаткові витрати на навчання персоналу та аудит є суттєвими складнощами, що впливають на рішення підприємства.

Враховуючи зазначені переваги і недоліки, важливо розглянути особливості складання фінансової звітності за НП(С)БО та МСФЗ, а також ключові відмінності між цими стандартами. Порівнюючи національні та міжнародні стандарти фінансової звітності, слід відзначити, що обидві системи мають схожий концептуальний підхід до визначення фінансових результатів, проте відрізняються методами їх обліку та розкриття інформації.

Відповідно до НП(С)БО, фінансовий результат розглядається як різниця між доходами та витратами, що формуються за основними видами діяльності: операційною, фінансовою та інвестиційною. Національний стандарт НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» безпосередньо не дає визначення фінансових результатів, проте розкриває їх ключові складові – доходи та витрати [11].

Міжнародні стандарти фінансової звітності, зокрема МСБО 18, також визначають доходи як збільшення економічних вигод, проте основна відмінність полягає у підході до їх визнання. МСФЗ базуються на економічному змісті операцій, а не лише на юридичному аспекті. Наприклад, у міжнародних стандартах важливу роль відіграють ризики та вигоди, пов'язані з передачею активів, тоді як національні стандарти в основному орієнтуються на перехід права власності [18].

Ще однією важливою відмінністю є підхід до витрат. НП(С)БО 16 визначає їх класифікацію та порядок відображення у фінансовій звітності, а в міжнародній практиці окремого стандарту щодо витрат не існує. Проте ключові аспекти, що стосуються їх обліку, розкриваються у МСФЗ (IAS) 1 «Подання фінансових звітів», МСФЗ (IAS) 2, МСФЗ (IAS) 16 та інших стандартах [19]. Ключові відмінності у формуванні фінансових результатів за національними та міжнародними

стандартами наведено в таблиці 1.2.

Таблиця 1.2 – Порівняння підходів до формування фінансових результатів за НП(С)БО та МСФЗ

Критерій порівняння	НП(С)БО	МСФЗ
Визначення доходу	Дохід визнається в момент переходу права власності на товар або надання послуги.	Враховується не лише юридичний перехід права власності, а й передача ризиків та вигод.
Облік доходів	Відображається у 7 класі Плану рахунків обліку та класифікується за П(С)БО 15.	Регулюється МСБО 18 «Дохід», класифікація може відрізнятися залежно від економічної сутності операції.
Облік витрат	Витрати поділяються за економічними елементами та статтями витрат, регулюються П(С)БО 16.	Окремого стандарту щодо витрат немає, питання регулюються кількома стандартами (МСФЗ 1, 2, 16).
Підхід до формування фінансових результатів	Зіставлення доходів і витрат з урахуванням операційної, фінансової та інвестиційної діяльності.	Метод «витрати-випуск», за яким фінансовий результат визначається як різниця між доходами від реалізації та витратами, також можлива оцінка змін у вартості активів.
Фінансова звітність	Звіт про фінансові результати (форма №2).	Звіт про прибутки та збитки або Звіт про сукупний дохід (IAS 1).

Джерело: складено автором на основі [18; 19; 20; 21].

З таблиці 1.2 бачимо, що основна різниця між НП(С)БО та МСФЗ полягає у підходах до визнання доходів і витрат. Національні стандарти акцентують увагу на документальне підтвердження операцій та юридичний аспект, тоді як міжнародні стандарти орієнтовані на економічну сутність операцій.

Ще однією відмінністю є підхід до формування фінансових результатів. У НП(С)БО акцент робиться на зіставленні доходів і витрат за видами діяльності, а в МСФЗ – на визначенні новоствореної вартості та оцінці змін у вартості активів. До того ж, у МСФЗ застосовується метод «витрати-випуск», який дозволяє оцінювати зміни у вартості активів підприємства, тоді як НП(С)БО передбачає класифікацію витрат за економічними елементами та видами діяльності [18].

Загалом, підхід міжнародних стандартів забезпечує більшу прозорість фінансової звітності та підвищує довіру до неї на міжнародному рівні, що є особливо важливим для компаній, які залучають іноземні інвестиції або працюють із закордонними партнерами.

Таким чином, система обліку в Україні базується на чотирьох рівнях:

законодавчому, нормативному, методичному та організаційному. Важливу роль у цьому процесі відіграють як національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, так і міжнародні стандарти фінансової звітності. Залежно від категорії підприємства застосування НП(С)БО або МСФЗ може бути обов'язковим чи добровільним. У процесі порівняння НП(С)БО та МСФЗ було виявлено суттєві відмінності у підходах до визнання доходів і витрат. Саме тому вибір між НП(С)БО та МСФЗ має значний вплив на формування фінансових результатів діяльності підприємства, їх розкриття у звітності та оцінку ефективності господарської діяльності.

Подальший аналіз міжнародних підходів до обліку фінансових результатів дасть змогу глибше дослідити практичні аспекти застосування різних стандартів, а також оцінити ефективність міжнародних практик та можливості їх адаптації до вітчизняної облікової системи.

1.3. Міжнародні практики обліку та відображення у звітності фінансових результатів діяльності

У світовій практиці облік фінансових результатів та їх відображення у фінансовій звітності залежить від регуляторної системи кожної країни, що обумовлює певні відмінності у підходах до визначення доходів, витрат і чистого прибутку. Незважаючи на глобальну гармонізацію стандартів через застосування МСФЗ, все ще існують суттєві національні особливості у методах обліку та фінансової звітності. Головними моделями фінансового обліку є англо-американська, континентальна та південноамериканська, які мають свої особливості та підходи до відображення фінансових результатів у звітності [22].

Англо-американська модель, що застосовується у США, Великій Британії, Канаді та Австралії, базується на ринкових оцінках активів та пасивів, принципах економічної сутності операцій і прогнозуванні фінансових результатів. У США використовуються Generally Accepted Accounting Principles (GAAP), які

передбачають чіткі правила щодо визнання доходів і витрат, тоді як у Великій Британії застосовуються UK GAAP, що значною мірою ґрунтуються на IFRS. Визнання доходів відбувається за принципом нарахування з урахуванням ризиків та вигод, а витрати класифікуються за функціональним призначенням. Особливістю цієї системи є застосування оцінки справедливої вартості активів та фінансових інструментів [23].

Континентальна модель, що домінує у країнах Європи, зокрема в Німеччині, Франції, Італії та Іспанії, базується на жорсткому державному регулюванні та принципі обережності. У Німеччині облік ведеться за *Handelsgesetzbuch* (HGB), а у Франції – відповідно до *Plan Comptable Général* (PCG), які встановлюють чітку структуру рахунків та регламентують порядок визнання доходів і витрат. У межах цієї системи доходи визнаються консервативно, часто лише після отримання платежу, а витрати поділяються за економічними елементами, такими як матеріали, заробітна плата та амортизація. Континентальна модель тісно пов'язана з податковим законодавством, що суттєво впливає на формування фінансового результату [24, с. 9].

Південноамериканська модель, яка використовується у Бразилії, Аргентині, Чилі та інших країнах Латинської Америки, поєднує елементи як континентальної, так і англо-американської системи. У цих країнах поступово впроваджуються стандарти IFRS, проте залишається значний вплив національного регулювання, особливо в питаннях оподаткування. Визнання доходів відбувається згідно з місцевими податковими законами, що може відрізнятися від міжнародних підходів. Витрати часто класифікуються відповідно до законодавчих вимог, що забезпечує контроль з боку державних органів. Крім того, специфічною особливістю даної моделі є врахування високого рівня інфляції, що вимагає регулярної переоцінки активів і зобов'язань [22].

Таблиця 1.3 узагальнює особливості формування фінансових результатів трьох основних світових моделей фінансового обліку. Наведений порівняльний аналіз свідчить про значну різницю між системами фінансової звітності у країнах світу.

Таблиця 1.3 – Порівняння міжнародних підходів до обліку фінансових результатів

Критерій	Англо-американська модель	Континентальна модель	Південноамериканська модель
Основні стандарти	GAAP (США), UK GAAP (Англія)	HGB (Німеччина), PCG (Франція)	Національні стандарти Латинської Америки
Визнання доходів	На основі принципу нарахування, врахування ризиків і вигод	Консервативний підхід, підтверджений надходженням коштів	Підпорядковане податковому законодавству
Визнання витрат	Поділ на витрати за функціями	Витрати за економічними елементами	Регулюється податковими вимогами, враховує інфляційні коригування
Відображення у фінансовій звітності	Оцінка за справедливою вартістю	Орієнтація на податковий облік	Високий рівень державного контролю, інфляційні коригування

Джерело: складено автором на основі [22; 23; 24].

Як бачимо з таблиці 1.3, англо-американська модель орієнтується на ринкову оцінку та економічну сутність операцій, тоді як континентальна модель зосереджена на захисті інтересів кредиторів та відповідності податковим вимогам. Південноамериканська модель відзначається сильним впливом податкових норм, що часто переважають над бухгалтерськими стандартами, а також необхідністю врахування високих темпів інфляції. Водночас МСФЗ забезпечують універсальний підхід до ведення обліку фінансових результатів, дозволяючи підприємствам формувати прозору та порівнянну фінансову звітність.

Значні відмінності між національними системами бухгалтерського обліку та фінансової звітності обумовлюють необхідність пошуку універсальних підходів до визначення фінансових результатів діяльності підприємств. У міжнародній практиці існують різні методи обліку прибутків і збитків, що сформувалися під впливом економічних, правових і податкових особливостей окремих країн.

Зокрема, метод «витрати-випуск» є одним із найпоширеніших підходів до обліку фінансових результатів у міжнародній практиці. Його основою є порівняння доходів і витрат підприємства у певному періоді, що дозволяє визначити чистий

прибуток або збиток. Такий підхід активно використовується у США, Великій Британії та інших країнах з англо-американською моделлю обліку, оскільки забезпечує оперативну оцінку рентабельності бізнесу та дає змогу аналізувати ефективність операційної діяльності. Особливістю цього методу є можливість його адаптації до особливостей галузі, наприклад, для виробничих підприємств враховується зміна залишків незавершеного виробництва, а для торговельних компаній – обсяг реалізованої продукції [25].

Балансовий метод передбачає визначення фінансового результату на основі змін у вартості чистих активів підприємства за звітний період. Цей підхід ґрунтується на головному балансовому рівнянні, згідно з яким загальна сума активів дорівнює сумі власного капіталу та зобов'язань. Таким чином, зміни в структурі капіталу підприємства, спричинені зростанням або зменшенням прибутку, безпосередньо впливають на фінансовий стан суб'єкта господарювання. Даний метод найчастіше використовується в малому бізнесі, де фінансова звітність не є обов'язковою для зовнішніх користувачів, а також у країнах із консервативним підходом до обліку, таких як Німеччина та Франція [26].

Ще одним підходом є аналіз фінансових результатів за центрами відповідальності. Цей метод переважно використовується в управлінському обліку та передбачає детальне відображення фінансових результатів за підрозділами компанії, видами продукції або сегментами ринку. Він дозволяє оцінити ефективність роботи кожного напрямку бізнесу, визначити джерела прибутковості та збитковості, а також приймати стратегічні рішення щодо подальшого розвитку підприємства. Такий підхід є особливо важливим для великих міжнародних корпорацій, які працюють у різних країнах та сегментах ринку [26].

Різні методи визначення фінансового результату можуть суттєво впливати на підсумкові показники прибутковості компанії. Відповідно до отриманого фінансового результату діяльності, підприємства приймають стратегічні рішення, тому важливо обирати найбільш доцільний і ефективний спосіб обліку фінансового результату, беручи до уваги специфіку функціонування компанії, її галузеву приналежність, обсяг діяльності та інші економічні чинники (табл. 1.4).

Таблиця 1.4 – Порівняльний аналіз методів визначення фінансових результатів у міжнародній практиці

Метод	Основна ідея розрахунку	Особливості застосування	Країни, де використовується
Балансовий	Визначення прибутку через зміну чистих активів: Результат = Активи – Капітал – Зобов'язання	Використовується в малому бізнесі та країнах із консервативним підходом до обліку	Німеччина, Франція, Італія
Витрати-випуск	Розрахунок фінансового результату через співставлення доходів і витрат: Результат = Доходи – Витрати	Гнучкість у застосуванні, поширений у ринковій економіці	США, Великобританія, Канада
За центрами відповідальності	Деталізація прибутковості та збитковості за підрозділами	Використовується великими корпораціями та міжнародними компаніями	Транснаціональні компанії

Джерело: складено автором на основі [25; 26].

Таблиця 1.4 дає змогу зробити висновок, що у світі немає єдиного підходу до оцінки прибутковості підприємств. Вибір методу залежить від специфіки діяльності компанії, економічних умов у країні та вимог національного законодавства. Однак тенденція до гармонізації бухгалтерського обліку через поширення МСФЗ сприяє зближенню підходів і створює умови для більшої прозорості фінансової інформації.

Особливості визначення прибутку відрізняються залежно не лише від регіону, але й країни. Наприклад, у США фінансовий результат визначається відповідно до принципів GAAP, які дозволяють підприємствам обирати методи амортизації, оцінки запасів і розподілу витрат залежно від специфіки їх діяльності. Це забезпечує гнучкість у формуванні фінансової звітності, але водночас створює ризики маніпулювання фінансовими показниками. Звітність американських компаній орієнтована на потреби інвесторів, тому значну увагу приділяють аналізу майбутніх грошових потоків та оцінці фінансової стійкості підприємства [27].

Натомість у Франції застосовується багаторівневий підхід, що передбачає облік експлуатаційного, фінансового та надзвичайного результату діяльності підприємства (рис.1.8).

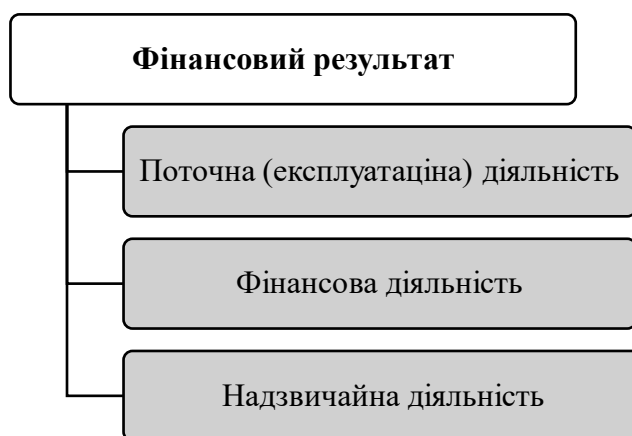

Рисунок 1.8 – Система обліку фінансових результатів Франції

Джерело: складено автором на основі [28].

Експлуатаційна діяльність охоплює основні напрямки роботи підприємства, визначені його статутом, зокрема виробництво, торгівлю, будівництво, транспортні послуги. Фінансова діяльність пов'язана з управлінням фінансовими ресурсами та банківським обслуговуванням, включаючи випуск акцій, інвестування в інші компанії, отримання та надання кредитів. Надзвичайна діяльність охоплює операції довготривалого характеру, зазвичай на період від двох до п'яти років, такі як продаж основних засобів, передача прав на оренду або реалізація авторських прав. Такий підхід дозволяє детально оцінити вплив кожного напрямку діяльності на кінцевий фінансовий результат [28].

Молдова застосовує значно простішу систему визначення фінансових результатів, яка базується виключно на розрахунковому методі. У цій країні суми доходів і витрат не підлягають взаємопогашенню протягом звітного періоду, а кінцевий фінансовий результат визначається шляхом підсумовування відповідних рахунків наприкінці року. Для цього використовується спеціальний рахунок "Підсумковий результат", який згодом переноситься на рахунок "Чистий прибуток (збиток) звітного періоду". Такий підхід дозволяє підприємствам уникати складних бухгалтерських коригувань упродовж року, проте він суттєво обмежує можливості аналітичного оцінювання фінансового стану підприємства в динаміці [28].

У Швейцарії одним із ключових принципів визначення прибутку є врахування особливостей фінансування діяльності підприємств. Витрати

виробництва включають не лише накладні витрати, а й витрати на виплату відсотків за кредитами. Швейцарські компанії мають можливість оцінювати запаси або за повною собівартістю, або за змінними витратами, що дає їм певну гнучкість у фінансовому плануванні. Крім того, оподатковуваний прибуток у Швейцарії коригується з урахуванням прихованих резервів, що дозволяє підприємствам оптимізувати свої податкові зобов'язання [28].

У Німеччині система бухгалтерського обліку фінансових результатів ґрунтується на розмежуванні цільових, нейтральних і додаткових доходів і витрат. Такий підхід забезпечує чітке відображення всіх фінансових потоків підприємства, дозволяючи окремо оцінювати результати виробничої, фінансової та іншої діяльності (рис. 1.9). Це сприяє більш точному аналізу прибутковості окремих сегментів бізнесу та, як наслідок, підвищенню якості управлінських рішень.

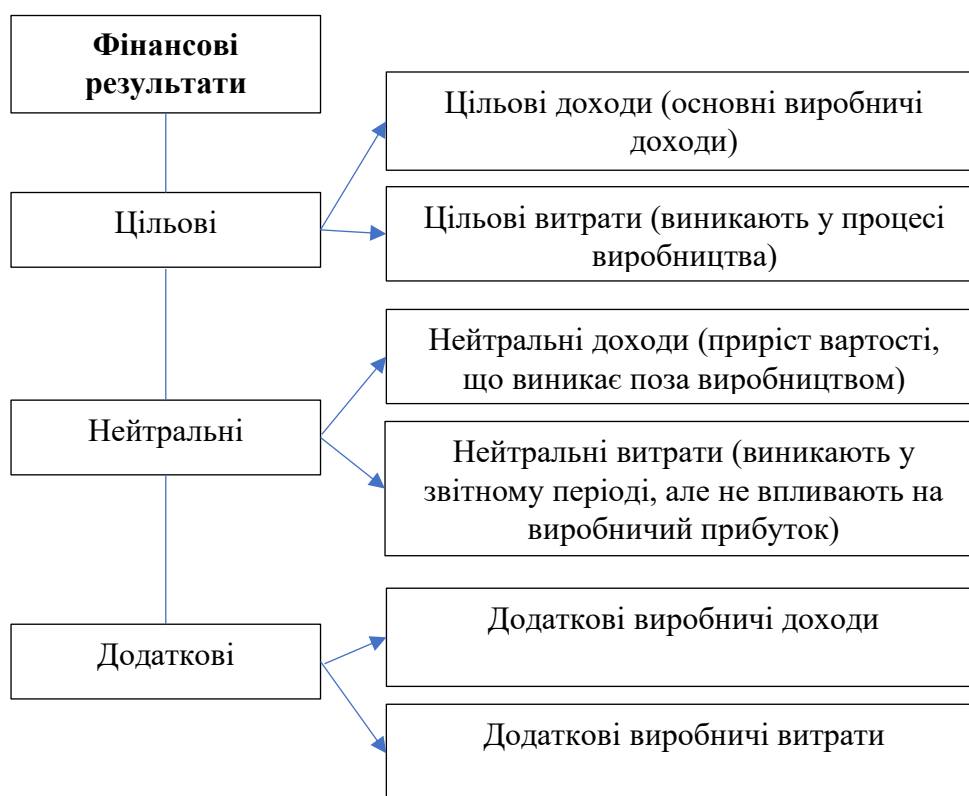

Рисунок 1.9 – Система обліку фінансових результатів Німеччини

Джерело: складено автором на основі [26; 28].

Окрім зображеного на рисунку 1.9 поділу фінансових результатів, важливою особливістю німецького підходу є відображення відстрочених доходів і

витрат як окремих статей балансу, що забезпечує більшу прозорість фінансової звітності. Крім того, рахунки доходів і витрат у Німеччині є частиною розширеного рахунку власного капіталу, що дозволяє більш точно оцінювати динаміку змін у структурі фінансових ресурсів підприємства [26].

Аналіз міжнародних підходів до обліку фінансових результатів свідчить про значні відмінності між національними системами бухгалтерського обліку. У країнах світу застосовуються різні методи оцінки прибутковості підприємств, зокрема балансовий метод, метод «витрати-випуск» та аналіз за центрами відповідальності, що відображає специфіку економічного середовища, податкової політики та регуляторних вимог. Попри відмінності між національними системами бухгалтерського обліку, всі моделі мають спільну мету – забезпечення достовірності фінансової звітності. При цьому ринковий підхід англо-американської моделі, державне регулювання континентальної та адаптація до інфляційних процесів у південноамериканській системі відображають економічні реалії кожного регіону.

Однак, попри відмінності, спостерігається поступова гармонізація бухгалтерського обліку через поширення МСФЗ, що сприяє уніфікації підходів. Вагому роль відіграють національні підходи до обліку, зокрема поділ діяльності на експлуатаційну, фінансову та надзвичайну у Франції, використання спеціальних рахунків для узгодження фінансових потоків у Німеччині та механізми податкової оптимізації у Швейцарії.

РОЗДІЛ 2

СТАН ТА ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКУ ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

2.1. Економічна характеристика та оцінка фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» є одним із провідних представників роздрібної торгівлі в Україні. Підприємство було зареєстроване 27 серпня 2003 року. Розмір статутного капіталу становить 158 609 700,00 грн, що свідчить про значні масштаби діяльності компанії вже на етапі її заснування [29].

Організаційно-правова форма підприємства – товариство з обмеженою відповідальністю, що забезпечує гнучкість у прийнятті управлінських рішень та відповідальність засновників у межах їхніх часток у статутному капіталі. Основним видом діяльності згідно з Класифікатором видів економічної діяльності (КВЕД) є 47.78 – роздрібна торгівля іншими невживаними товарами в спеціалізованих магазинах. Це свідчить про спрямованість підприємства на реалізацію широкого спектру товарів для побуту, будівництва та ремонту [29].

Кінцевими бенефіціарними власниками підприємства є Герєга Олександр Володимирович та Герєга Галина Федорівна, кожен з яких має прямий вирішальний вплив на діяльність товариства. Їм належать відповідно 51,3% та 47,97% у статутному капіталі, що забезпечує повний корпоративний контроль (табл. 2.1) [29].

Як видно з таблиці 2.1, ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» має стабільну організаційну структуру, чітко визначену форму власності та стратегічно важливий вид діяльності. Концентрація корпоративного контролю в руках двох бенефіціарів сприяє оперативному прийняттю управлінських рішень і реалізації єдиної стратегії розвитку.

Таблиця 2.1 – Загальна характеристика ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

Показник	Значення
1	2
Код ЄДРПОУ	32490244
Дата реєстрації	27.08.2003
Статутний капітал	158 609 700,00 грн
Основний КВЕД	47.78 – роздрібна торгівля іншими неживаними товарами
Бенефіціарні власники	Герега О.В. – 51,3%; Герега Г.Ф. – 47,97%
Тип бенефіціарного володіння	Прямий вирішальний вплив

Джерело: складено автором на основі [29].

Компанія «ЕПІЦЕНТР К» була заснована як сімейний бізнес, і перші кроки в підприємстві були зроблені шляхом відкриття невеликого магазину керамічної плитки площею 25 м² у Києві. Уже в 2003 році відкрився перший будівельний гіпермаркет у столиці, що стало відправною точкою для масштабного розширення мережі [30].

На сьогодні мережа «ЕПІЦЕНТР К» представлена у 56 населених пунктах України і налічує 72 торгові центри. Загальна торгова площа компанії перевищує 2 млн м², а найбільший торговий центр функціонує в Києві на вул. Полярній (105 000 м²), а найменший – у місті Старокостянтинів Хмельницької області (3880 м²).

Важливим аспектом розвитку стало стратегічне розміщення об'єктів поруч із іншими гіпермаркетами (зокрема Metro, Ашан), що дозволило досягти синергії торгових потоків. Компанія пропонує широкий асортимент (десятки тисяч артикулів) та співпрацює з великою кількістю постачальників, що забезпечує стабільність товарних запасів [30].

Окрім гіпермаркетів, група «ЕПІЦЕНТР» включає торговельні центри «Нова лінія», інтернет-магазин і маркетплейс epicentrk.ua, а також спеціалізовані мультибрендові магазини спортивного спрямування під брендом «Інтерспорт-Україна». До структури групи також входять аграрний підрозділ «Епіцентр Агро», підприємства з виробництва керамічної плитки Epicentr Ceramic Corporation, деревообробний комбінат ЦБМ «Осмолода», а також розвинена система логістичних комплексів. Така диверсифікована структура дозволяє забезпечити

синергію між різними напрямками бізнесу, зміцнити позиції компанії на внутрішньому ринку та створити цілісну екосистему для задоволення потреб споживача як у фізичних торгових точках, так і в цифровому просторі [30].

Важливою складовою оцінки ефективності діяльності підприємства є аналіз ринкової позиції. Такий аналіз дозволяє визначити, наскільки стабільною є частка компанії на ринку, яке місце вона посідає у відповідному секторі, а також простежити динаміку приросту виручки, що прямо впливає на фінансові результати. У таблиці 2.2 представлено ключові показники ринкової присутності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» у 2020 – 2023 роках.

Таблиця 2.2 – Показники ринкової позиції ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», 2020 – 2023рр.

Показник	2020	2021	2022	2023
Частка у секторі, %	1,14	1,24	1,36	1,38
Частка ринку, %	24,73	25,22	26,60	26,36
Частка на субринку, %	92,89	93,19	92,14	92,47
Місце компанії в секторі	6	5	5	3
Місце компанії на ринку	1	1	1	1
Місце компанії на субринку	1	1	1	1
Абсолютний приріст виручки за рік, млн грн	4 228,4	4 697,0	-2 505,7	15 013,9
Відносний приріст виручки за рік, %	10,2	10,3	-4,4	27,7

Джерело: складено автором на основі [31].

Як бачимо з таблиці 2.2, ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» стабільно утримує позиції лідера на національному ринку роздрібної торгівлі: компанія займає перше місце як у загальному сегменті, так і на субринку. Частка ринку протягом досліджуваного періоду варіюється в межах 24,4 - 26,6%, а частка на субринку залишається майже незмінною – понад 92%. Така стабільність свідчить про високий рівень конкурентоспроможності компанії та її здатність утримувати клієнтську базу.

Окремої уваги заслуговує показник абсолютного приросту виручки. Після незначного спаду у 2022 році (-2 505,7 млн грн), зумовленого повномасштабним вторгненням та змінами в споживчому попиті, у 2023 році спостерігається стрімке зростання: приріст становив 15 013,9 млн грн, що є найвищим показником за весь досліджуваний період. Відносний приріст виручки у 2023 році склав 27,7%, що

свідчить про ефективність антикризової стратегії підприємства та адаптацію до ринкових умов.

Важливою складовою комплексної оцінки результатів діяльності є також вивчення фінансових індикаторів ефективності, зокрема показників прибутковості, ліквідності та ділової активності. У таблиці 2.3 представлено динаміку ключових фінансових показників ефективності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» у 2020-2023 роках, оскільки останні доступні звітні дані охоплюють період до 2023 року включно. Таблиця 2.3 дозволяє простежити зміни у фінансовому стані підприємства в умовах нестабільного економічного середовища.

Таблиця 2.3 – Основні фінансові показники ефективності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», 2020 – 2023 рр.

Показник	2020	2021	2022	2023
Рентабельність активів, %	9,7	7,1	4,0	4,3
Рентабельність власного капіталу, %	29,8	21,6	11,1	12,0
Чиста маржа (NPM), %	8,1	6,3	4,5	4,4
Оборотність загальних активів	1,3	1,2	0,9	1,0
Поточна ліквідність, %	109,8	100,9	87,8	84,6

Джерело: складено автором на основі [32].

Як видно з таблиці 2.3, упродовж аналізованого періоду спостерігається загальна тенденція до зниження рівня прибутковості підприємства. Рентабельність активів зменшилася з 9,7% у 2020 році до 4,3% у 2023 році, а рентабельність власного капіталу – майже вдвічі. Така динаміка може бути зумовлена як зростанням витрат, так і зниженням темпів прибуткового зростання порівняно з обсягом вкладеного капіталу.

Водночас коефіцієнт оборотності активів у 2022 році знизився до 0,9, що свідчить про тимчасове уповільнення ефективності використання активів, однак у 2023 році він дещо виріс до 1,0. Це дозволяє зробити висновок про поступове відновлення ділової активності підприємства після кризових явищ 2022 року.

Особливу увагу привертає зниження коефіцієнта поточної ліквідності з 109,8% до 84,6%, що може сигналізувати про зменшення фінансової гнучкості підприємства щодо короткострокових зобов'язань. Разом із падінням

рентабельності це вказує на необхідність зосередження уваги на оптимізації витрат і підвищенні ефективності використання активів у найближчій перспективі.

Загальна динаміка фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПЦЕНТР К» представлена на рисунку 2.1. Побудований графік демонструє зростання обсягів чистого доходу від реалізації протягом 2020 - 2023 років, що є позитивною тенденцією. Зокрема, чистий дохід від реалізації упродовж аналізованого періоду зростав щороку, досягнувши у 2023 році 69,15 млрд грн, що на 37,3% більше, ніж у 2020 році. Водночас видно, що темпи приросту валового прибутку, а також чистого прибутку залишаються значно стриманішими. Це може вказувати на поступове зниження маржинальності бізнесу під впливом зростання витрат, конкуренції чи змін у структурі реалізованої продукції.

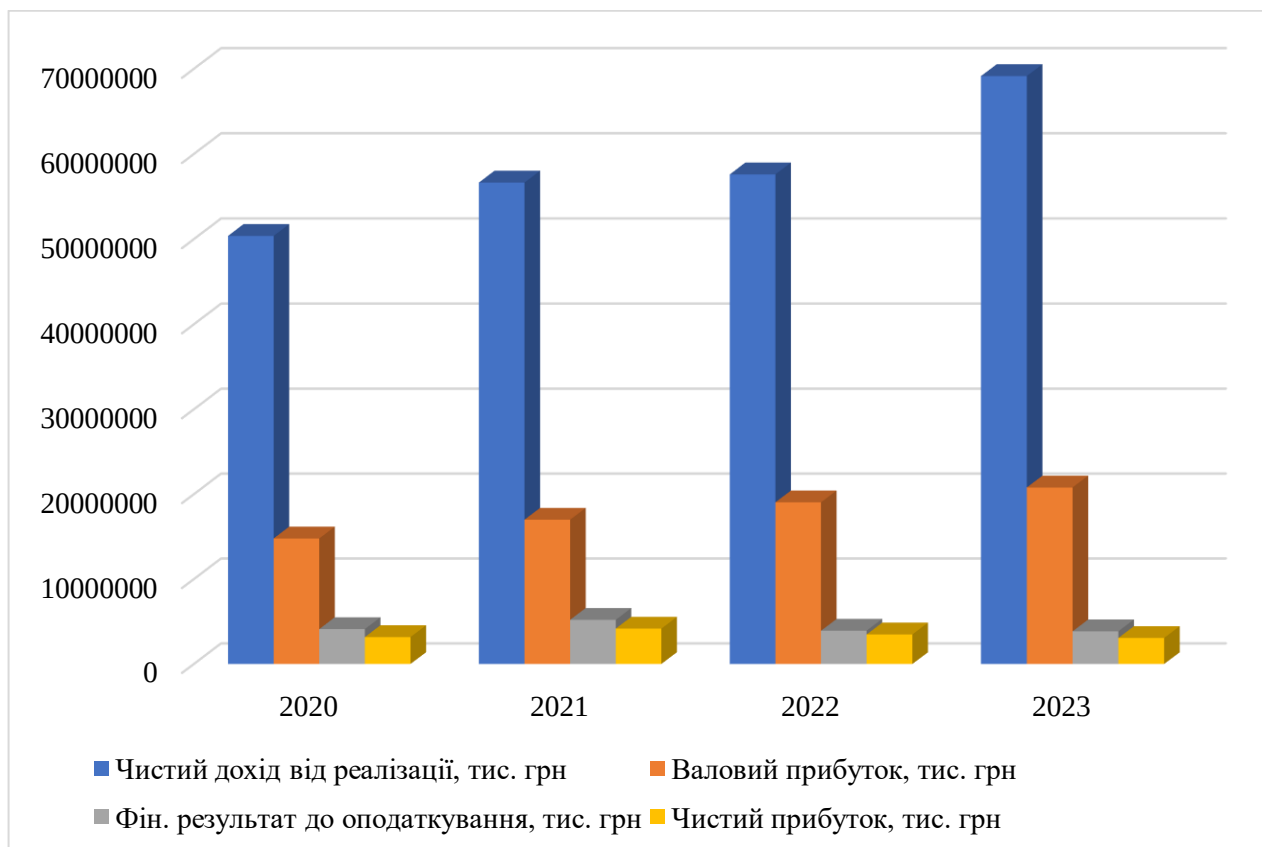

Рисунок 2.1 – Динаміка основних фінансових результатів ТОВ «ЕПЦЕНТР К» у 2020 – 2023 рр.

Джерело: складено автором на основі [33].

Варто звернути увагу на те, що показники прибутку після оподаткування у 2022 - 2023 роках демонструють спадну динаміку, незважаючи на рекордні обсяги

виручки. Зокрема, після досягнення максимального значення у 2021 році (4,17 млрд грн), прибуток після оподаткування зменшився до 3,06 млрд грн у 2023 році. Така розбіжність між темпами зростання доходів і зниженням прибутковості може бути зумовлена кількома чинниками, зокрема зростанням витрат, інфляційним тиском, а також загальним ускладненням умов господарювання внаслідок повномасштабної війни в Україні, яка суттєво вплинула на логістику, ціноутворення та споживчий попит. Усі ці аспекти потребують детального аналізу структури витрат і оцінки операційної ефективності, що буде здійснено у наступному підрозділі.

Таким чином, упродовж 2020-2023 років спостерігається чітка тенденція до зростання обсягів чистого доходу від реалізації продукції, проте показники прибутковості, зокрема прибуток до оподаткування та чистий прибуток, демонструють коливання з помітним зниженням у останні два роки.

Для більш повного уявлення про поточний фінансовий стан доцільно звернутися до попередніх результатів діяльності компанії за дев'ять місяців 2024 року – найактуальнішого доступного звітного періоду. Згідно з офіційними даними, чистий дохід ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» за січень - вересень 2024 року становив 58,9 млрд грн, що на 12,6% більше, ніж за аналогічний період попереднього року. Такий приріст підтверджує збереження високих обсягів реалізації товарів, попри несприятливе зовнішнє середовище [34].

Однак, поряд зі зростанням виручки, спостерігається суттєве скорочення чистого прибутку, який у звітному періоді склав лише 1,1 млрд грн проти 2,7 млрд грн за 9 місяців 2023 року. Таке зниження може бути пов'язане із загальним підвищенням собівартості, збільшенням логістичних витрат та іншими викликами, зумовленими тривалою війною в Україні. При цьому показник валового прибутку зріс до 16,6 млрд грн (з 14,9 млрд грн у 2023 році), а операційний прибуток зменшився до 3,1 млрд грн проти 3,8 млрд грн у попередньому періоді [34].

Таким чином, загальний аналіз економічної характеристики та фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» засвідчує, що підприємство є одним із лідерів українського ринку роздрібної торгівлі, з потужною інфраструктурою,

стабільною ринковою позицією та широкою диверсифікацією бізнесу. Попри значне зростання обсягів реалізації впродовж останніх років, спостерігається поступове скорочення прибутковості, що пов'язане з ускладненням економічної ситуації в країні, впливом повномасштабної війни та зростанням витрат. Така динаміка актуалізує необхідність глибшого вивчення структури доходів і витрат підприємства, оцінки їх змін у часі та впливу на формування фінансових результатів, що й стане предметом аналізу у наступному підрозділі.

2.2. Доходи і витрати підприємства: структура, динаміка та вплив на фінансові результати діяльності

Аналіз доходів і витрат є ключовим елементом оцінки фінансового стану підприємства, оскільки саме ці категорії безпосередньо формують його прибутковість. Відповідно, системне дослідження структури та динаміки доходів і витрат дозволяє не лише оцінити ефективність господарської діяльності, а й виявити внутрішні резерви для її покращення. Особливо важливим такий аналіз є в умовах нестабільності зовнішнього середовища, що характерно для українського бізнесу останніх років.

Здійснимо всебічне дослідження доходів і витрат ТОВ «ЕПЦЕНТР К» на основі оприлюдненої фінансової звітності за 2020-2023 роки. Такий аналіз дозволить визначити основні джерела доходів, тенденції зміни витрат, а також оцінити їхній вплив на кінцевий фінансовий результат підприємства.

У структурі доходів підприємства переважає чистий дохід від реалізації продукції, що свідчить про стабільну комерційну діяльність ТОВ «ЕПЦЕНТР К», проте частка інших доходів зазнавала певних змін у динаміці за аналізований період. На рисунку 2.2 відображено структуру доходів ТОВ «ЕПЦЕНТР К» у 2022 – 2023 роках, що дозволяє візуально оцінити зміни питомої ваги кожної складової у загальному обсязі доходів.

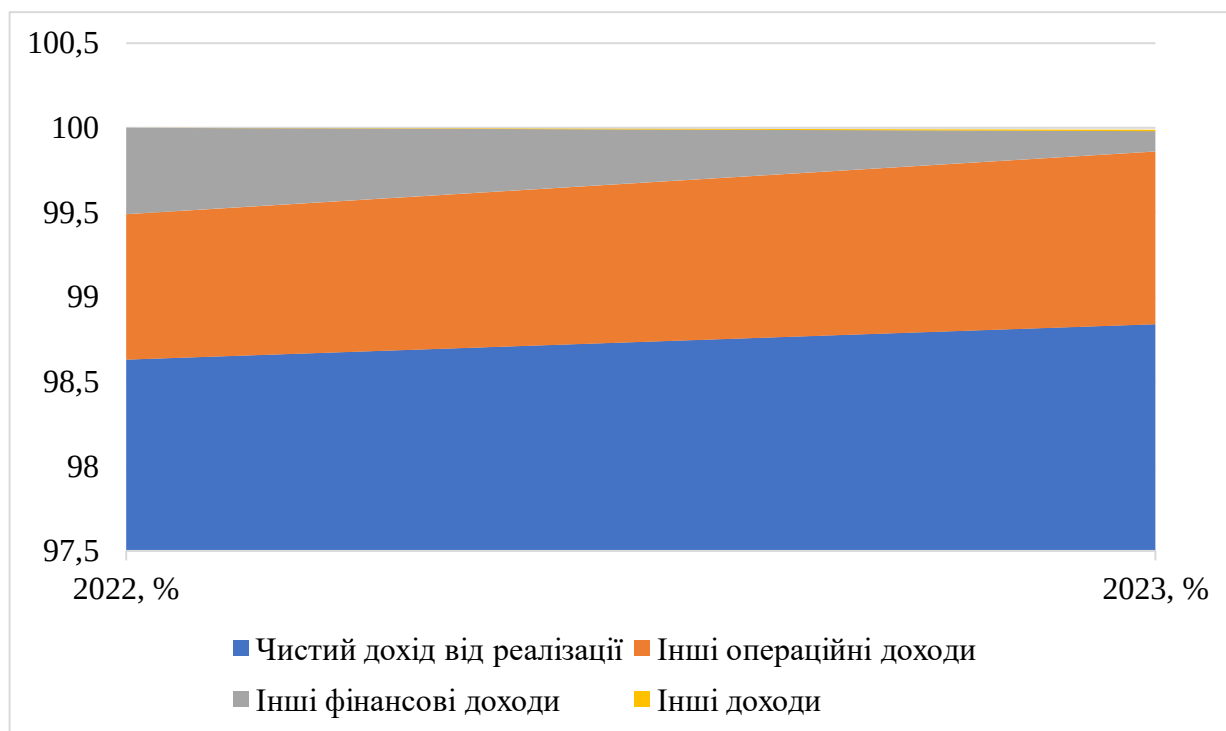

Рисунок 2.2 – Структура доходів ТОВ «ЕПЦЕНТР К» за 2022 – 2023 роки, %

Джерело: складено автором на основі [33].

Згідно з рисунком 2.2, найбільшу частку в структурі доходів ТОВ «ЕПЦЕНТР К» займає чистий дохід від реалізації продукції, який у 2023 році становив 98,84% загального обсягу доходів, порівняно з 98,63% у 2022 році. Це свідчить про стабільну залежність підприємства від основної операційної діяльності.

Водночас інші операційні доходи дещо зросли у питомій вазі – з 0,86% до 1,02%, що може свідчити про зростання активності в супутніх напрямках. Натомість частка інших фінансових доходів суттєво скоротилася – з 0,51% до 0,12%, що може бути пов'язано зі зменшенням обсягів фінансових інвестицій або зниженням процентних ставок. Інші доходи залишаються незначними й у 2023 році становили лише 0,01%. Загалом структура доходів компанії характеризується високим рівнем концентрації на основному джерелі – торгівлі, що забезпечує стабільність, але водночас вказує на обмежені можливості диверсифікації прибутку.

Наступним ключовим елементом формування фінансового результату підприємства є витрати. На рисунку 2.3 наведено змін у структурі та обсягах витрат ТОВ «ЕПЦЕНТР К» за 2020-2023 роки. Це дозволяє оцінити, які категорії витрат

формували основне навантаження на прибуток та як змінювались пріоритети витратної політики упродовж аналізованого періоду.

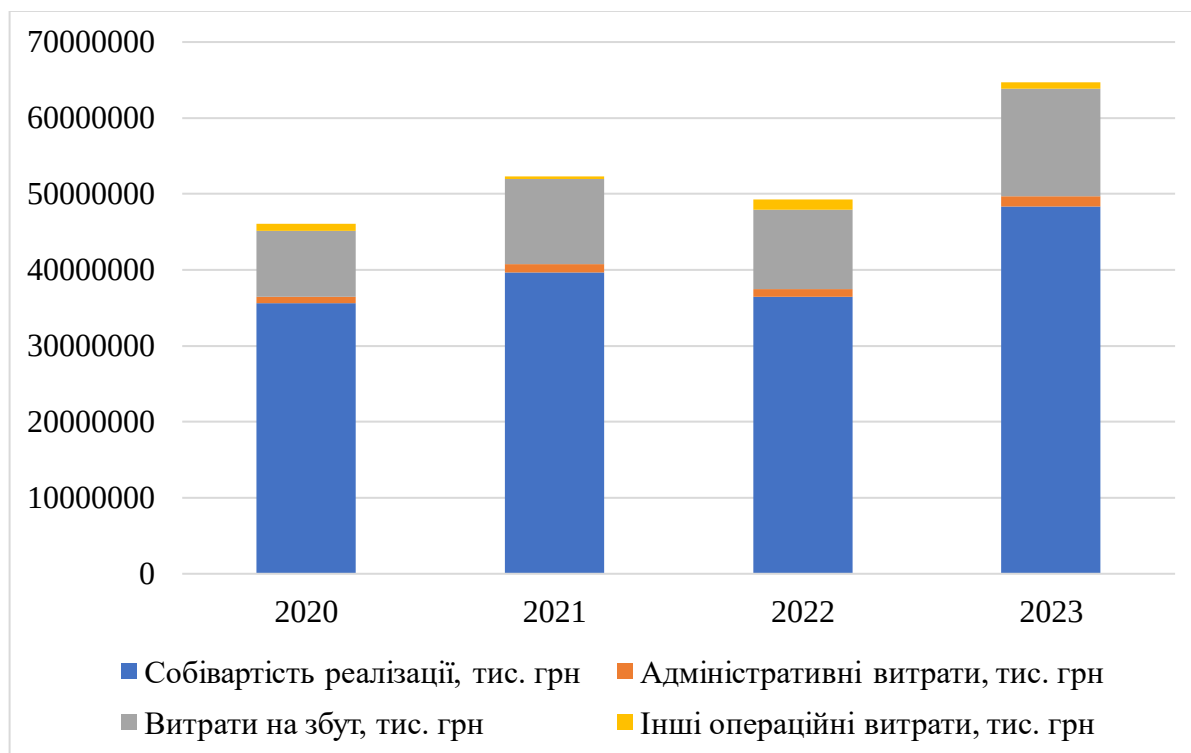

Рисунок 2.3 – Структура і динаміка витрат ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» за 2020 – 2023 роки, %

Джерело: складено автором на основі [33].

Рисунок 2.3 візуалізує, що основну частину витрат ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» протягом досліджуваних років становила собівартість реалізованої продукції, яка у 2023 році перевищила 48 млрд грн. За аналізований період цей показник зріс на понад 12,6 млрд грн або на 36% порівняно з 2020 роком. Висока частка собівартості у структурі витрат (більше 70%) свідчить про торгівельну специфіку діяльності підприємства та залежність прибутковості від цін на закупівлю товарів, логістику й енергоносії.

Витрати на збут також демонстрували зростання – з 8,6 млрд грн у 2020 році до 14,17 млрд грн у 2023 році (+63,9%). Це пояснюється активним розширенням торгової мережі, збільшенням витрат на доставку, маркетинг і залучення покупців. Попри абсолютне зростання, частка цих витрат у загальній структурі дещо знизилася, що може свідчити про ефективніше управління логістичними каналами

або зміну пріоритетів у витратній політиці.

Адміністративні витрати зросли з 872,8 млн грн у 2020 році до 1,33 млрд грн у 2023 році, що відповідає загальній динаміці зростання витрат підприємства. Однак відносна стабільність їх частки у структурі витрат (близько 2–3%) свідчить про контрольованість управлінських витрат, незважаючи на інфляційний тиск.

Особливу увагу привертає динаміка інших операційних витрат. У 2022 році вони досягли пікового значення – понад 1,4 млрд грн, що більш ніж у чотири рази перевищує рівень попереднього року. Такий різкий стрибок, найімовірніше, був спричинений наслідками початку повномасштабної війни в Україні: витрати на забезпечення безперервності операцій, релокацію ресурсів, знищення товарних запасів, орендні та охоронні витрати, а також інші непередбачувані втрати. Уже у 2023 році обсяг цих витрат значно скоротився – до 876,3 млн грн, що може свідчити про завершення етапу екстрених витрат і перехід до більш стабільного функціонування в умовах війни.

Загалом структура витрат ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» залишається стабільною та типовою для підприємств роздрібною торгівлі, де домінуючими статтями є закупівля товарів, логістика та витрати на організацію продажів. Однак швидші темпи зростання витрат порівняно з доходами, особливо у 2023 році, свідчать про зростання навантаження на прибутковість і потребу в подальшій оптимізації витратної структури.

Аналіз динаміки та структури доходів і витрат ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» за 2020–2023 роки дає змогу зробити низку висновків щодо їхнього впливу на кінцеві фінансові результати підприємства. Упродовж аналізованого періоду чистий дохід від реалізації демонстрував стійке зростання: з 50,4 млрд грн у 2020 році до 69,2 млрд грн у 2023 році, що становить приріст на 37%. Це забезпечувало позитивне тло для формування прибутку.

Водночас витрати зростали ще стрімкіше – особливо у 2023 році, що частково нівелювало позитивний ефект від збільшення виручки. У 2021 році підприємство досягло максимального рівня чистого прибутку – понад 4,17 млрд грн. У наступні роки, незважаючи на рекордні обсяги доходів, показники

прибутковості поступово знижувалися: 3,17 млрд грн у 2022 році та 3,07 млрд грн у 2023 році.

Така ситуація свідчить про зростаюче навантаження витрат на фінансові результати. Одним із найбільш суттєвих чинників зменшення прибутковості у 2023 році було значне зростання собівартості реалізації – на 32,6% порівняно з попереднім роком, а також збільшення витрат на збут і адміністративних витрат.

На основі проведеного аналізу доходів і витрат ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» для зміцнення фінансової стійкості та підвищення прибутковості підприємству слід, по-перше, оптимізувати витрат на збут через впровадження більш ефективних логістичних рішень, автоматизацію процесів доставки та адаптацію маркетингових бюджетів до результативності рекламних кампаній.

По-друге, слід встановити контроль за адміністративними витратами та розробити стратегії їх оптимізації. До того ж, шляхом розширення послуг та співпраці з партнерами на комерційній основі варто підвищити частку інших операційних доходів, що дозволить компенсувати витрати та посилити фінансову гнучкість підприємства.

По-третє, актуальними для підприємства стануть інвестиції в аналітику товарного асортименту для фокусування на товарах з найвищою маржинальністю та оборотністю. Це дозволить не лише підвищити рентабельність продажів, а й оптимізувати товарні запаси, скоротивши витрати на зберігання та логістику.

Таким чином, аналіз структури, динаміки та впливу доходів і витрат ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» у 2020-2023 роках показав, що попри стабільне зростання доходів, підприємство стикається з викликами, пов'язаними зі стрімким збільшенням витрат. Дослідження особливостей синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» дозволить оцінити ефективність організації на підприємстві обліку доходів, витрат і прибутку.

2.3. Синтетичний та аналітичний облік фінансових результатів ТОВ «ЕПЦЕНТР К»

У системі бухгалтерського обліку важливу роль відіграють два взаємопов'язані рівні: синтетичний та аналітичний облік. Синтетичний облік забезпечує узагальнення даних про фінансово-господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку без деталізації за об'єктами обліку. Натомість аналітичний облік деталізує ці дані, дозволяючи вести облік за окремими видами діяльності, контрагентами тощо. Саме така будова дає змогу не лише точно визначити фінансовий результат підприємства, а й проаналізувати його складові для ефективного управління ресурсами.

У ТОВ «ЕПЦЕНТР К» формування фінансового результату здійснюється шляхом порівняння доходів і витрат, які обліковуються відповідно на рахунках класу 7 «Доходи і результати діяльності» та класу 9 «Витрати діяльності».

Рахунки класу 7, «Доходи і результати діяльності», призначені для узагальнення інформації про доходи від операційної, інвестиційної та фінансової діяльності [35]. Основним доходом для ТОВ «ЕПЦЕНТР К» є виручка від реалізації товарів, яка обліковується на рахунках 702 «Дохід від реалізації товарів» та 703 «Дохід від реалізації робіт і послуг». За кредитом відображається сума доходу, за дебетом – податки, знижки, повернення товарів.

Витрати підприємства відображаються на рахунках класу 9 – «Витрати діяльності». Цей клас включає рахунки для обліку всіх витрат, які необхідні для забезпечення діяльності підприємства. У ТОВ «ЕПЦЕНТР К» собівартість реалізованих товарів позначають на рахунку 902, адміністративні витрати – на рахунку 92, витрати на збут – на рахунку 93, а інші операційні витрати обліковують на рахунку 94.

Після закриття звітного періоду всі суми доходів і витрат переносяться на рахунок 79 «Фінансові результати», де визначається загальний підсумок – прибуток або збиток підприємства. Рахунок 79 «Фінансові результати» включає

низку субрахунків, що забезпечують поділ результатів за видами діяльності підприємства (рис. 2.4).

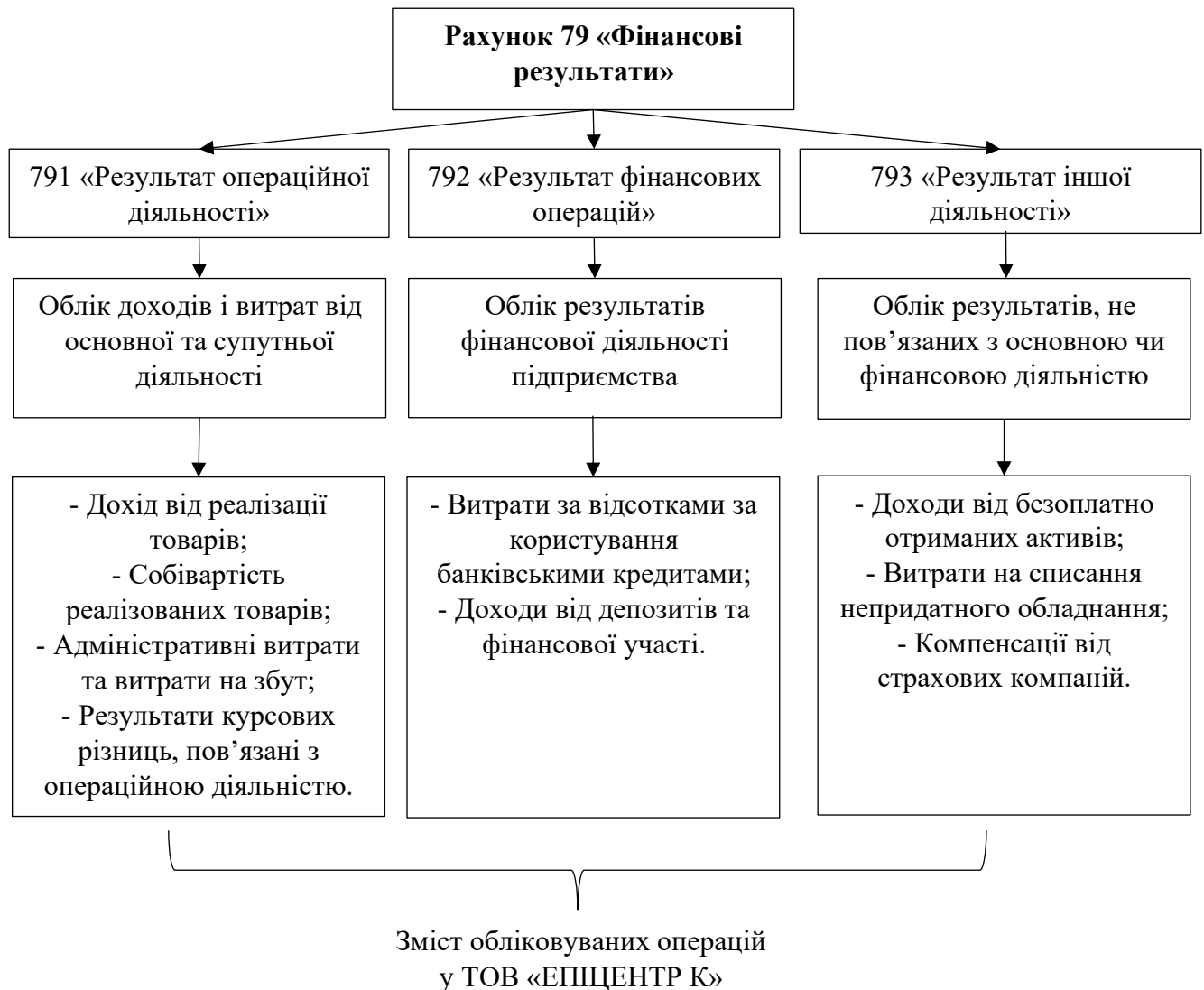

Рисунок 2.4 – Організація обліку фінансових результатів у ТОВ «ЕПЦЕНТР К»

Джерело: складено автором на основі [36].

З рисунку 2.4 видно, що у ТОВ «ЕПЦЕНТР К» фінансові результати формуються за трьома основними напрямками діяльності: операційною, фінансовою та іншою. Найбільше значення для підприємства має субрахунок 791, який відображає результат основної господарської діяльності, зокрема реалізацію товарів і супутні витрати. Субрахунок 792 здебільшого фіксує фінансові витрати, пов'язані з обслуговуванням кредитів, що характерно для великого торговельного

бізнесу. Субрахунок 793 охоплює епізодичні або допоміжні операції, які не належать до основної чи фінансової діяльності, але впливають на кінцевий результат. Такий поділ дозволяє забезпечити детальне та прозоре відображення джерел прибутків і витрат у бухгалтерському обліку, що є важливою основою для подальшого аналізу ефективності діяльності підприємства.

Рахунок 79 «Фінансові результати» є активно-пасивним. За його дебетом відображають суми при закритті рахунків обліку витрат, натомість за кредитом представляють суми від закриття рахунків обліку доходів. Після закриття звітного періоду, отриманий фінансовий результат відображається на рахунках 44 «Нерозподілені прибутки (непокриті збитки)» залежно від його значення: у разі прибутку – на субрахунку 441, а при збитках – на субрахунку 442. Таблиця 2.4 відображає типову кореспонденцію рахунків, що застосовується підприємством ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» у кінці звітного періоду.

Таблиця 2.4 – Відображення в обліку фінансових результатів ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дт	Кт
1	2	3	4
1	Дохід від реалізації товарів, що віднесено на фінансовий результат	702	791
2	Віднесено на фінансовий результат собівартість реалізованих товарів	791	902
3	Віднесено на фінансовий результат адміністративні витрати	791	92
4	Нараховано податок на прибуток	981	641
5	Списано на фінансовий результат витрати на податок на прибуток	791	981
6	Віднесено фінансовий результат періоду на нерозподілений прибуток	791	441

Джерело: складено автором.

Порядок ведення обліку фінансових результатів ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», який узагальнено в таблиці 2.4, повністю відповідає положенням Інструкції про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затвердженої наказом Мінфіну № 291 від 30.11.1999 року [35].

Для кращого розуміння процесу формування фінансового результату ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» варто розглянути схему, що відображає зіставлення доходів і витрат із подальшим визначенням чистого прибутку підприємства. Рисунок 2.5 демонструє взаємозв'язок між основними рахунками обліку 7, 9 та 4 класів.

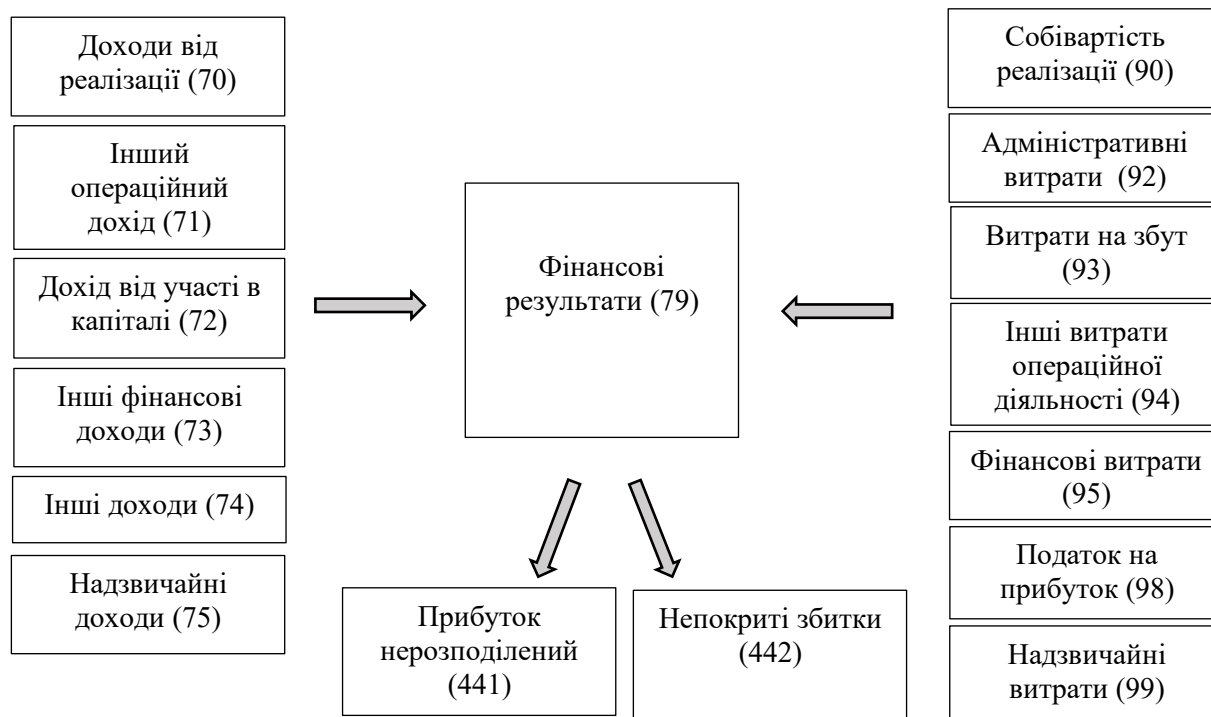

Рисунок 2.5 – Система формування фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

Джерело: складено автором на основі [36].

Як видно з рисунку 2.5, ключову роль у формуванні фінансових результатів діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» відіграє рахунок 79, на який акумулюються дані з рахунків доходів і витрат, що забезпечує повну картину фінансового підсумку діяльності. Завершується цикл перенесенням сальдо на рахунок 441 у разі прибутку або 442 у разі збитку, що є фінальною стадією відображення фінансового результату у звітності підприємства. Такий підхід забезпечує цілісність облікової інформації та її відповідність вимогам нормативної бази.

Відображення фінансових результатів у системі бухгалтерського обліку ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» завершується їх фіксацією у фінансовій звітності підприємства, яка складається відповідно до вимог Міжнародних стандартів

фінансової звітності, зокрема МСБО 1. Цей стандарт визначає загальні вимоги до структури, змісту та обов'язкових компонентів фінансової звітності [37]. Звітність базується на даних синтетичного та аналітичного обліку, включаючи інформацію з рахунку 79 «Фінансові результати», що дає змогу об'єктивно представити показники прибутковості, фінансового стану та змін у капіталі підприємства.

Фінансовий результат, отриманий за підсумками звітного періоду, розкривається у кількох ключових формах фінансової звітності відповідно до МСБО 1: Балансі (Звіті про фінансовий стан – форма 1), Звіті про фінансові результати (Звіті про сукупний дохід – форма 2), а також у Примітках до фінансової звітності (форма 5).

Крім того, Звіт про рух грошових коштів (форма 3) надає додаткову інформацію про вплив отриманого прибутку чи збитку на грошові потоки підприємства, Звіт про власний капітал (форма 4) розкриває, як фінансовий результат вплинув на зміни в капіталі підприємства. Рисунок 2.6 демонструє, яким чином форми звітності розкривають інформацію про фінансові результати ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».

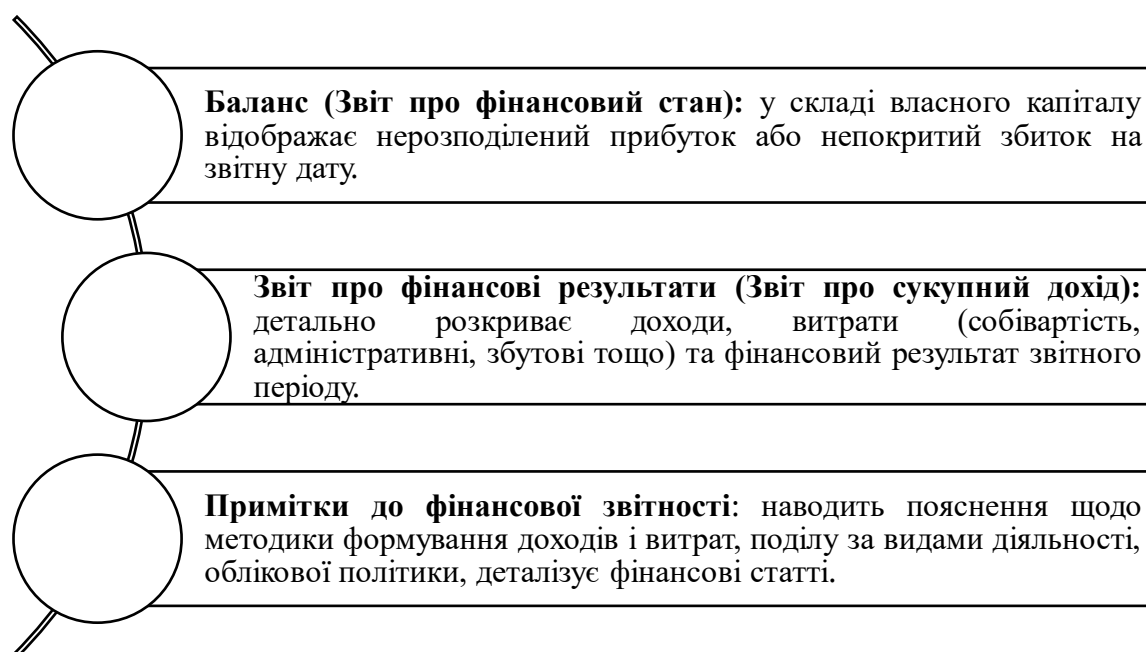

Рисунок 2.6 – Відображення фінансових результатів у формах фінансової звітності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

Джерело: складено автором.

Таким чином, фінансова звітність ТОВ «ЕПЦЕНТР К» виконує не лише роль підсумкового документа, а й слугує інструментом глибокого аналізу ефективності діяльності підприємства. Згідно з вимогами МСБО 34, ТОВ «ЕПЦЕНТР К», як підприємство, що звітує за міжнародними стандартами, складає проміжну фінансову звітність за результатами першого кварталу, півріччя та дев'яти місяців. Це забезпечує можливість оперативного аналізу фінансових результатів, моніторингу динаміки ключових показників та прийняття своєчасних управлінських рішень [38].

З урахуванням перспектив розвитку міжнародної практики обліку та звітності, ТОВ «ЕПЦЕНТР К» у своїй обліковій політиці бере до уваги запровадження нового Міжнародного стандарту фінансової звітності – МСФЗ 18, який набуде чинності з 1 січня 2027 року та замінить чинний МСБО 1. Зазначений стандарт передбачає концептуально новий підхід до формування Звіту про фінансові результати, зокрема через чітке структурування доходів і витрат за категоріями, а також розширене розкриття показників ефективності, що використовуються управлінським персоналом для прийняття рішень. У зв'язку з цим підприємство розпочало адаптацію внутрішніх облікових процесів та звітних форм до майбутніх вимог, що сприятиме посиленню аналітичної інформативності фінансової звітності, забезпеченню її порівнянності та відповідності сучасним міжнародним тенденціям [39].

Загалом, система синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів у ТОВ «ЕПЦЕНТР К» є чітко структурованою та відповідає вимогам чинного законодавства і положень бухгалтерського обліку. Завдяки поділу на рахунки класів 7, 9 та використанню рахунку 79 «Фінансові результати», підприємство має змогу оперативно визначати прибуток або збиток за результатами діяльності, а також розкривати цю інформацію у фінансовій звітності. Такий підхід сприяє формуванню прозорої картини про економічний стан підприємства як для внутрішнього управління, так і для зовнішніх користувачів фінансової інформації.

Разом із тим, традиційні методи обліку, навіть за умови їх відповідності

нормативам, стикаються з низкою викликів у сучасних напружених умовах розвитку українського бізнес-середовища. Серед основних проблем – значний обсяг ручної роботи, складність в оперативному аналізі великих масивів даних, ризики помилок у процесі обробки інформації та обмежена швидкість доступу до актуальних показників. Враховуючи масштаби діяльності ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», такі обмеження можуть негативно впливати на якість управлінських рішень. У цьому контексті диджиталізація облікових процесів виступає перспективним напрямом удосконалення системи обліку фінансових результатів підприємства.

2.4. Диджиталізація як напрям удосконалення обліку фінансових результатів

Сучасні умови ведення бізнесу вимагають від підприємств не лише точного та своєчасного формування фінансової звітності, а й її гнучкого аналізу, оперативного доступу до облікових даних та автоматизованого контролю. У цьому контексті диджиталізація бухгалтерського обліку стає ключовим чинником підвищення ефективності управління фінансовими результатами. Особливо це актуально для великих торговельних компаній, таких як ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», які щоденно здійснюють значну кількість господарських операцій і потребують надійних цифрових рішень для їх обліку.

У ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» активно впроваджуються цифрові рішення для обліку фінансових результатів, що свідчить про прагнення підприємства до автоматизації та оптимізації внутрішніх процесів. Застосування спеціалізованого програмного забезпечення забезпечує своєчасне формування звітності, підвищує точність розрахунків та спрощує аналітичну обробку даних.

Таблиця 2.5 узагальнює основні програмні продукти, які використовуються у бухгалтерському обліку підприємства, із зазначенням їх функціонального призначення та зв'язку з обліком фінансових результатів підприємства, що дозволяє виявити ступінь автоматизації облікових процесів.

Таблиця 2.5 – Програмні продукти ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», що використовуються для обліку фінансових результатів

№ з/п	Назва програмного продукту	Основне призначення	Зв'язок з обліком фінансових результатів
1	2	3	4
1	M.E.Doc	Подання електронної звітності, обмін первинними документами	Автоматизоване формування та подання фінансової звітності
2	Potamus	Моніторинг та облік відвантаження товарів	Забезпечує точність аналітичного обліку реалізації товарів
3	Flydoc	Передача та контроль податкових накладних	Забезпечує правильність обліку податкових зобов'язань, що впливають на фінансовий результат
54	Клієнт-банк	Проведення безготівкових розрахунків з контрагентами та банком	Контроль над фінансовими операціями, що впливають на стан доходів і витрат

Джерело: складено автором.

Узагальнюючи таблицю 2.5, можна стверджувати, що ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» має належну цифрову базу для ведення бухгалтерського обліку. Водночас функціональні можливості наявного програмного забезпечення не завжди забезпечують повну інтеграцію всіх процесів або автоматичну аналітику в режимі реального часу. Це відкриває перспективи для подальшої диджиталізації, зокрема впровадження сучасніших ERP-систем, які дозволяють централізовано управляти фінансовими потоками, скоротити ризики помилок і підвищити якість управлінських рішень.

В умовах цифрової трансформації бізнесу ERP-системи (Enterprise Resource Planning) набули особливої важливості як інструмент інтеграції та автоматизації всіх бізнес-процесів підприємства – від закупівель і виробництва до фінансів, обліку та управління персоналом. ERP – це програмна платформа, яка об'єднує дані всіх функціональних підрозділів підприємства в єдиній інформаційній системі, забезпечуючи прозорість, контроль і оперативність управлінських рішень. ERP дозволяє компаніям переходити до управління на рівні операцій та активностей, покращуючи точність фінансової інформації, контроль за персоналом і узгодження цілей різних відділів [40].

ERP-системи безпосередньо пов'язані з обліком, оскільки будь-яка операція

фіксується в модулі бухгалтерії та передається в інші функціональні підрозділи – логістику, склад, виробництво, що забезпечує наскрізний облік і точну фінансову звітність [41]. Особливої важливості точність, що забезпечується завдяки швидкій передачі інформації між департаментами, набуває при обліку фінансових результатів.

Для ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», яке вже використовує низку облікових цифрових інструментів, таких як MeDoc, Flydoc, Potamus, а також програму «Клієнт-банк», впровадження повноцінної ERP-системи стало б логічним етапом подальшої цифрової еволюції. Попри наявні програмні рішення, функції підприємства залишаються фрагментованими: наприклад, облік товарів ведеться окремо від фінансової аналітики, а документообіг – окремо від звітності. ERP дозволить забезпечити централізовану базу даних, єдину облікову політику, синхронізацію між фінансовим обліком, податковими зобов'язаннями, управлінськими звітами, складськими залишками й платежами. Рисунок 2.7 узагальнює переваги впровадження ERP-системи для системи обліку фінансових результатів ТОВ «ЕПІЦЕНТР К».

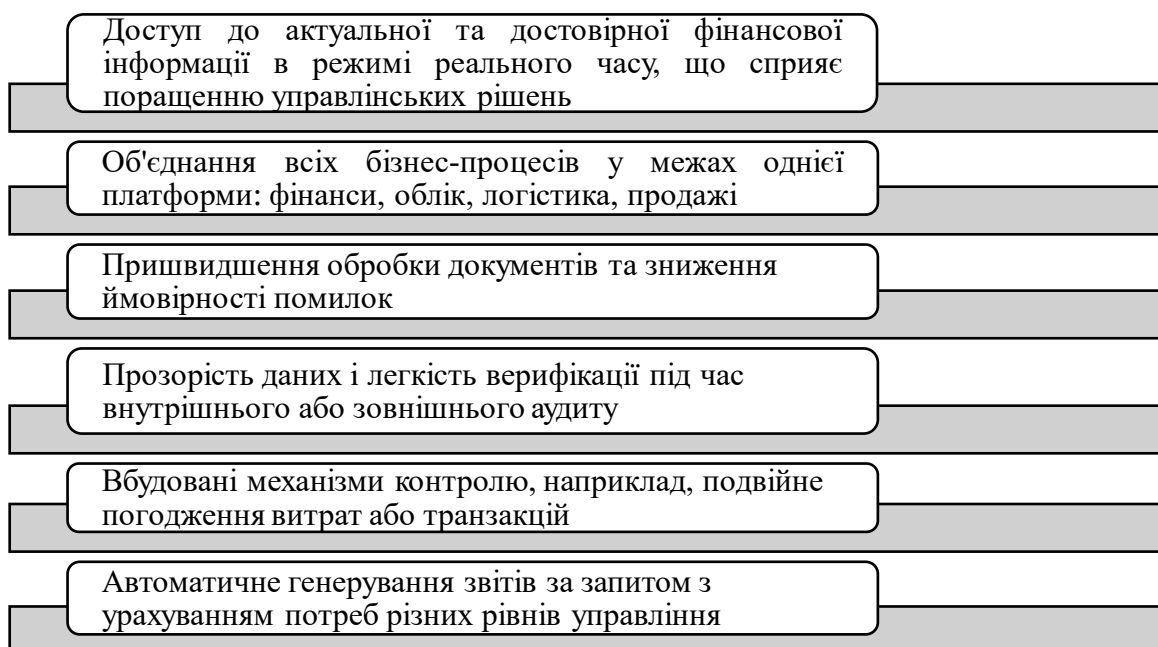

Рисунок 2.7 – Переваги впровадження ERP-системи для фінансового обліку ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

Джерело: складено автором на основі [40; 41; 42].

З рисунку 2.7 видно, що переваги ERP-системи охоплюють як технічні, так і управлінські аспекти ведення обліку. Для великого підприємства, такого як ТОВ «ЕПЦЕНТР К», впровадження ERP забезпечить не лише автоматизацію фінансового обліку, а й стратегічні переваги: підвищення прозорості, контрольованості та адаптивності облікової системи до змін бізнес-середовища.

Водночас, попри значні переваги, впровадження ERP-системи має й низку недоліків, які слід враховувати під час прийняття управлінських рішень. По-перше, ERP-рішення потребують суттєвих фінансових вкладень на етапі впровадження, навчання персоналу та подальшого обслуговування, що може бути критичним для підприємств в умовах економічної нестабільності та війни в Україні. По-друге, повномасштабна інтеграція ERP часто супроводжується перебудовою внутрішніх процесів, що може викликати тимчасове зниження продуктивності та опір персоналу. Також існують ризики, пов'язані з кібербезпекою, адже централізована база даних ERP-систем є потенційно вразливою до атак, особливо в умовах зростання кіберзагроз у воєнний період. До того ж, перебої в електропостачанні чи зв'язку, що трапляються через воєнні дії, можуть негативно впливати на безперебійну роботу системи, особливо якщо вона працює у хмарному середовищі без належної інфраструктурної підтримки.

У контексті обмежень ERP-систем важливо зазначити, що хоча ERP забезпечує централізований облік, вона не забезпечує підприємства гнучкими аналітичними інструментами для глибокого аналізу фінансових результатів. Саме тому, розглядаючи шляхи удосконалення обліку фінансових результатів, слід звернути увагу на ефективне рішення – використання систем Business Intelligence (BI). BI-платформи, зокрема Power BI, Qlik або Tableau, дають змогу не лише швидко агрегувати дані з ERP, а й гнучко візуалізувати ключові фінансові показники – чистий прибуток, рентабельність, динаміку витрат, прогнозовані значення. Для ТОВ «ЕПЦЕНТР К», де значні обсяги даних надходять із різних джерел, BI-системи дозволяють створити єдину панель контролю фінансової ефективності, адаптовану під потреби менеджменту та керівників підрозділів. Це не лише підвищує якість управлінських рішень, а й сприяє більш точному

плануванню та виявленню ризиків на ранніх етапах.

Основною перевагою ВІ-систем є трансформація великих масивів даних у структуровану, доступну для аналізу інформацію в режимі реального часу. В умовах великого підприємства роздрібної торгівлі, як у випадку ТОВ «ЕПІЦЕНТР К», де облікові дані генеруються щоденно з десятків гіпермаркетів, онлайн-платформ, складських одиниць, ВІ-системи дозволяють швидко консолідувати, сегментувати та аналізувати інформацію за будь-якими заданими параметрами.

На відміну від стандартних ERP-систем, ВІ дозволяє не лише переглядати поточні дані, а й будувати прогнозні моделі, виявляти аномалії та автоматично генерувати аналітичні звіти для різних рівнів управління [43].

У таблиці 2.6 наведено ключові переваги використання ВІ у системі обліку фінансових результатів та очікуваний вплив впровадження цієї технології у процес обліку, зокрема у частині автоматизації розрахунків, аналітики прибутків і витрат, а також формування управлінської звітності на основі облікових даних.

Таблиця 2.6 – Можливості ВІ для покращення обліку фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»

Напрямок покращення	Можливості ВІ-систем	Очікуваний ефект
1	2	3
Інтеграція з ERP	Автоматичне отримання даних з Potamus, M.E.Doc, Flydoc	Мінімізація ручної обробки даних, зменшення помилок
Гнучка аналітика та звітність	Створення інформаційних панелей за прибутком, витратами, рентабельністю	Оперативна оцінка фінансової ефективності
Прогнозування результатів	Вбудовані моделі прогнозування на основі історичних даних	Підтримка стратегічного планування
Контроль витрат	Аналіз витрат за центрами відповідальності та проектами	Виявлення необґрунтованих витрат
Можливість моделювання	Можливість моделювати фінансові наслідки змін (наприклад, зниження цін)	Прийняття обґрунтованих управлінських рішень
Прозорість фінансових потоків	Візуалізація структури доходів і витрат у реальному часі	Підвищення довіри інвесторів і кредиторів

Джерело: складено автором на основі [43; 44].

Таблиця 2.6 демонструє, що використання ВІ в контексті обліку фінансових результатів дає ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» стратегічну перевагу – можливість своєчасно виявляти відхилення у фінансових показниках, оцінювати ефективність діяльності

по кожному напрямку та забезпечувати прозорість для зовнішніх користувачів. Особливої важливості такі переваги набувають у час невизначеності, коли гнучкість і точність фінансового аналізу мають вирішальне значення для стійкості бізнесу. ВІ також сприяє оптимізації витрат на аналітику, адже більшість рутинних звітів формуються автоматично, що дозволяє аналітикам зосередитися на складніших управлінських задачах.

Отже, впровадження ERP-системи є можливістю ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» централізувати облік, автоматизувати рутинні процеси, забезпечити цілісність даних та підвищити контроль над фінансовими потоками. ERP охоплює всі ключові бізнес-функції – від бухгалтерського обліку до логістики, даючи змогу ефективно відстежувати доходи, витрати та формувати фінансові результати на різних рівнях управління. Однак, незважаючи на численні переваги, ERP-система має певні обмеження щодо гнучкості аналітики, візуалізації даних та оперативного прогнозування.

Тому у сучасних умовах ведення бізнесу, коли швидкість реакції на зміни ринку є ключовим чинником конкурентоспроможності, впровадження ВІ-технологій в облікову систему ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» постає як логічний крок для підвищення ефективності фінансового управління. Business Intelligence не замінює ERP-систему, а доповнює її, дозволяючи будувати динамічні звіти, проводити глибокий аналіз фінансової інформації, оцінювати ефективність діяльності підрозділів та прогнозувати майбутні фінансові показники. Завдяки цьому підприємство отримує можливість ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення на основі актуальної, точної та візуалізованої інформації.

ВИСНОВКИ

У результаті проведеного дослідження було досягнуто поставленої мети – проаналізовано систему обліку фінансових результатів у ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» та запропоновано напрями її вдосконалення з метою підвищення ефективності управління прибутком і фінансовими показниками підприємства. У ході виконання роботи вирішено всі поставлені завдання, а саме:

1) Розкрито економічну сутність фінансових результатів як ключового індикатора ефективності діяльності підприємства. Показано, що фінансовий результат формується в процесі співвідношення доходів і витрат та відображає кінцевий підсумок господарської діяльності. Розглянуто особливості формування цього показника згідно з Національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, зокрема через призму фінансової звітності форми №2.

2) Проаналізовано нормативно-правову базу організації обліку фінансових результатів, яка в Україні охоплює чотири рівні регулювання – законодавчий, нормативний, методичний та організаційний. Встановлено, що вибір між НП(С)БО та МСФЗ суттєво впливає на підхід до визнання доходів і витрат, що в свою чергу відображається на об'єктивності фінансової звітності.

3) Досліджено міжнародні підходи до обліку фінансових результатів і встановлено, що незважаючи на наявність відмінностей у методах обліку (балансовий метод, «витрати-випуск», аналіз центрів відповідальності), спостерігається тенденція до гармонізації облікових систем на основі МСФЗ. Окрему увагу приділено особливостям обліку в країнах ЄС, США та Південної Америки.

4) Проведено економічну характеристику підприємства ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» та здійснено аналіз його фінансових результатів, що дозволило встановити: незважаючи на стабільне зростання доходів, підприємство зіткнулося зі зниженням прибутковості, зумовленим зростанням витрат у складних макроекономічних та геополітичних умовах.

5) Проведене дослідження структури і динаміки доходів і витрат у 2020-

2023 роках продемонструвало позитивну динаміку виручки, але також і стрімке зростання витрат, що вплинуло на зниження чистого прибутку. Це підкреслило важливість постійного моніторингу структури витрат та пошуку шляхів їх оптимізації.

6) Оцінено організацію синтетичного та аналітичного обліку фінансових результатів на підприємстві, яка виявилася чітко структурованою та відповідною чинним нормам. Виявлено ефективність використання рахунків класів 7, 9 та рахунку 79 для забезпечення прозорості й достовірності облікової інформації.

7) Обґрунтовано доцільність інтеграції BI-технологій в облікову систему ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» як інструменту поглиблення фінансової аналітики, підвищення гнучкості та деталізації управлінської звітності, а також оперативного прогнозування фінансових результатів. Встановлено, що BI-рішення є ефективним доповненням до функціоналу ERP-системи, дозволяючи візуалізувати ключові показники, оцінювати діяльність окремих підрозділів у режимі реального часу та приймати обґрунтовані стратегічні рішення на основі актуальної фінансово-економічної інформації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бутинець Ф. Ф. Економічний аналіз : навч. посіб. Житомир : Рута, 2003. 608 с.
2. Пантелєєв В. П., Сніжко О. С. Словник бухгалтера та аудитора. Київ : Інформ.-аналіт. агентство, 2009. 239 с.
3. Іщенко Н. А. Фінансові результати діяльності малих підприємств та особливості їх формування. Бізнес Інформ. 2020. № 5. С. 388–393. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2020-5-388-393> (дата звернення: 10.02.2025).
4. Мочерний С. В. Політична економія : навч. посіб. Київ : Знання-Прес, 2002. 687 с.
5. Скалюк Р. В. Економічний механізм управління фінансовими результатами господарської діяльності промислових підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.04. Хмельницький, 2012. 25 с.
6. Загородній А. Г., Вознюк Г. Л., Партин Г. О. Облік і аудит: термінологічний словник. Львів : Центр Європи, 2002. 671 с.
7. Коваль Л. В., Резніченко Р. В. Поняття фінансового результату діяльності підприємства. Економіка: реалії часу. 2024. № 2. С. 59. DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2024.2.59> (дата звернення: 12.02.2025).
8. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 17.02.2025).
9. Ковальова О., Іоргачова М. Фінансовий результат як індикатор інвестиційної привабливості підприємства. Економіка та суспільство. 2022. № 46. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-46-16> (дата звернення: 18.02.2025).
10. Шипіна С. Б. Бухгалтерський облік і контроль фінансових результатів: теоретико-методичний аспект : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09. Житомир, 2013. 23 с.
11. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні

- вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13> (дата звернення: 18.02.2025).
- 12.Шлапак Д. В. Фінансові результати діяльності підприємства: сутність, порядок формування та відображення в обліку / наук. кер. Н. М. Селіванова. Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної трансформації економіки України : матеріали X Всеукр. наук.-практ. конф. 2024. С. 85.
 - 13.Швець В. Є., Матвійчук М. М. Нормативно-правове регулювання обліково-аналітичних систем суб'єктів господарювання у сфері будівництва України. Editorial Board, 2020. 103 с.
 - 14.Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 18.02.2025).
 - 15.Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 19.02.2025).
 - 16.Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 19.02.2025).
 - 17.Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 19.02.2025).
 - 18.Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 18 «Дохід»: офіційний переклад. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_018#Text (дата звернення: 17.02.2025).
 - 19.Ганін В. І., Логвіненко К. В. Теоретичні аспекти обліку фінансових результатів діяльності підприємства. Бухгалтерський облік. Accounting and Finance. 2018. № 3 (81). С. 13.
 - 20.Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 «Дохід»: наказ

- Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0860-99#Text> (дата звернення: 22.02.2025).
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати»: наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text> (дата звернення: 22.02.2025).
22. Шевчук О. А. Удосконалення обліку фінансової діяльності на основі міжнародного досвіду. 2014.
23. Гуцаленко Л. В. Методологічні засади обліку прибутків у міжнародних облікових стандартах. Інноваційна економіка. 2010. С. 120-127.
24. Пилипенко І. І., Редько О. Ю. Основи бух. обліку за міжнародними стандартами (МСБО) : навч. посіб. К., 2001. 184 с.
25. Андросова Т. В., Круглова О. А., Козуб В. О. Світовий та вітчизняний досвід визначення фінансового результату як об'єкта моніторингу на торговельному підприємстві. Проблеми економіки. 2014. № 3. С. 194–201.
26. Куслій В. О. Механізм формування фінансових результатів підприємств: зарубіжний досвід і вітчизняні особливості. 2015.
27. Henry E., Lin S., Yang Y. The European-US “GAAP Gap”: IFRS to US GAAP Form 20-F Reconciliations. Accounting Horizons. 2009. Vol. 23, No. 2. P. 121–150.
28. Патарідзе-Вишинська М. В. Визначення та облік фінансового результату: вітчизняний та зарубіжний досвід. Економіка. Управління. Інновації. Серія: Економічні науки. 2010. № 2.
29. ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»: реєстраційна інформація. Clarity Project. URL: <https://clarity-project.info/edr/32490244> (дата звернення: 06.04.2025).
30. ТОВ «ЕПІЦЕНТР К». Наша історія. Офіційний сайт. URL: <https://epicentrk.ua/ua/about/nasha-istoriya/> (дата звернення: 07.04.2025).
31. ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»: ринкова позиція (Market Scoring). YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=8803391&tb=market-scoring> (дата

- звернення: 07.04.2025).
32. ТОВ «ЕПІЦЕНТР К»: фінансова оцінка (Financial Scoring). YouControl. URL: <https://youcontrol.com.ua/contractor/?id=8803391&tb=financial-scoring> (дата звернення: 07.04.2025).
 33. Фінансова звітність ТОВ «ЕПІЦЕНТР К». Clarity Project. URL: https://clarity-project.info/edr/32490244/yearly-finances?current_year=2023 (дата звернення: 07.04.2025).
 34. Фінансові результати ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» за 2024 рік. ShareUA Potential. URL: <http://shareuapotential.com/ru/News/Newsline/epicentr-fin-rez-2024-09.html> (дата звернення: 07.04.2025).
 35. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 29. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text> (дата звернення 10.03.2025).
 36. Карп'як Я. С. Організація бухгалтерського обліку витрат, доходів і фінансових результатів суб'єкта господарювання. Вісник Національного університету «Львівська політехніка». № 804. 2014. С. 172–180.
 37. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1 «Подання фінансової звітності». Документ 929_013 від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_013#Text (дата звернення 19.03.2025).
 38. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 34 «Проміжна фінансова звітність». Документ 929_049 від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_049#Text (дата звернення 19.03.2025).
 39. МСФЗ 18: новий стандарт і горизонт для фінансової звітності компаній. KPMG в Україні. 2024. URL: <https://kpmg.com/ua/uk/home/media/press-releases/2024/05/msfz-18-novyuy-standart-i-horyzont-dlya-finansovoyi-zvitnosti-kompaniy.html> (дата звернення: 05.04.2025).
 40. Colmenares L. Benefits of ERP systems for accounting and financial management. Allied Academies International Conference. Academy of Information and

Management Sciences. Proceedings. 2009. Vol. 13, No. 1. P. 3–7. URL: <https://www.proquest.com/scholarly-journals/benefits-erp-systems-accounting-financial/docview/192407664/se-2> (дата звернення: 05.04.2025).

41. Faccia A., Petratos P. Blockchain, Enterprise Resource Planning (ERP) and Accounting Information Systems (AIS): research on e-procurement and system integration. *Applied Sciences*. 2021. Vol. 11, No. 15. P. 6792. DOI: <https://doi.org/10.3390/app11156792> (дата звернення: 05.04.2025).
42. Galani D., Gravas E., Stavropoulos A. The impact of ERP systems on accounting processes. *International Journal of Economics and Management Engineering*. 2010. Vol. 4, No. 6. P. 774–779.
43. Jones V. A. Business intelligence solutions for enhanced accounting decision-making in digital transformation. Swiss German University, Faculty of Business and Communication, Jakarta, Indonesia. Manuscript received 14 Dec. 2023; revised 29 Jan. 2024.
44. Grytz R., Krohn-Grimberghe A. Business intelligence & analytics cost accounting: a survey on the perceptions of stakeholders. 2018.

ДОДАТКИ

Додаток А

Фінансова звітність ТОВ «ЕПІЦЕНТР К» 2023 р.

Баланс (Звіт про фінансовий стан)

Актив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
I. Необоротні активи Нематеріальні активи	1000	48 682.00	50 200.00
первісна вартість	1001	105 449.00	117 255.00
накопичена амортизація	1002	56 767.00	67 055.00
Незавершені капітальні інвестиції	1005	8 240 257.00	9 622 235.00
Основні засоби	1010	23 493 109.00	26 578 025.00
первісна вартість	1011	34 070 705.00	39 912 303.00
знос	1012	10 577 596.00	13 334 278.00
Інвестиційна нерухомість	1015	0.00	

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	На початок звітного періоду, тис. грн	На кінець звітного періоду, тис. грн
первісна вартість	1016	0.00	
знос	1017	0.00	
Довгострокові біологічні активи	1020	0.00	
первісна вартість	1021	0.00	
накопичена амортизація	1022	0.00	
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	0.00	
інші фінансові інвестиції	1035	2 934 488.00	2 935 063.00
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0.00	
Відстрочені податкові активи	1045	277 112.00	350 328.00
Гудвіл	1050	0.00	
Відстрочені аквізиційні витрати	1060	0.00	
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065	0.00	
Інші необоротні активи	1090	0.00	
Усього за розділом I	1095	34 993 648.00	39 535 851.00
II. Оборотні активи Запаси	1100	19 945 094.00	23 001 914.00
Виробничі запаси	1101	334 692.00	290 906.00
Незавершене виробництво	1102	56 867.00	39 054.00
Готова продукція	1103	237 448.00	686 222.00

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Товари	1104	19 316 087.00	21 985 732.00
Поточні біологічні активи	1110	0.00	
Депозити перестраховування	1115	0.00	
Векселі одержані	1120	0.00	
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 218 249.00	4 456 991.00
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	750 769.00	866 777.00
з бюджетом	1135	117 599.00	12 432.00
у тому числі з податку на прибуток	1136	0.00	
з нарахованих доходів	1140	0.00	
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	1 572 423.00	1 494 678.00
Поточні фінансові інвестиції	1160	0.00	
Гроші та їх еквіваленти	1165	749 201.00	1 242 792.00
Готівка	1166	74 502.00	88 213.00
Рахунки в банках	1167	345 190.00	774 202.00
Витрати майбутніх періодів	1170	12 735.00	19 607.00
Частка перестраховика у страхових резервах	1180	0.00	
у тому числі в: резервах довгострокових зобов'язань	1181	0.00	
резервах збитків або резервах належних виплат	1182	0.00	
резервах незароблених премій	1183	0.00	

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
інших страхових резервах	1184	0.00	
Інші оборотні активи	1190	181 003.00	75 775.00
Усього за розділом II	1195	26 547 073.00	31 170 966.00
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0.00	
Баланс	1300	61 540 721.00	70 706 817.00

Пасив

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
I. Власний капітал Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	158 610.00	158 610.00
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401	0.00	
Капітал у дооцінках	1405	0.00	
Додатковий капітал	1410	0.00	
Емісійний дохід	1411	0.00	
Накопичені курсові різниці	1412	0.00	
Резервний капітал	1415	0.00	
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	25 486 964.00	28 551 442.00
Неоплачений капітал	1425	0.00	

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	На початок звітної періоду, тис. грн	На кінець звітної періоду, тис. грн
Вилучений капітал	1430	0.00	
Інші резерви	1435	0.00	
Усього за розділом I	1495	25 645 574.00	28 710 052.00
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0.00	
Пенсійні зобов'язання	1505	0.00	
Довгострокові кредити банків	1510	4 543 528.00	4 330 565.00
Інші довгострокові зобов'язання	1515	1 121 635.00	805 559.00
Довгострокові забезпечення	1520	0.00	
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	0.00	
Цільове фінансування	1525	0.00	
Благодійна допомога	1526	0.00	
Страхові резерви	1530	0.00	
у тому числі: резерв довгострокових зобов'язань	1531	0.00	
резерв збитків або резерв належних виплат	1532	0.00	
резерв незароблених премій	1533	0.00	
інші страхові резерви	1534	0.00	
Інвестиційні контракти	1535	0.00	
Призовий фонд	1540	0.00	
Резерв на виплату джек-поту	1545	0.00	
Усього за розділом II	1595	5 665 163.00	5 136 124.00

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
Ш. Поточні зобов'язання і забезпечення Короткострокові кредити банків	1600	2 469 026.00	2 316 975.00
Векселі видані	1605	0.00	
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	1610	398 209.00	556 285.00
товари, роботи, послуги	1615	23 105 535.00	28 320 533.00
розрахунками з бюджетом	1620	395 205.00	578 903.00
у тому числі з податку на прибуток	1621	164 866.00	46 357.00
розрахунками зі страхування	1625	34 470.00	32 571.00
розрахунками з оплати праці	1630	235 821.00	229 404.00
за одержаними авансами	1635	325 015.00	309 160.00
за розрахунками з учасниками	1640	0.00	
із внутрішніх розрахунків	1645	0.00	
за страховою діяльністю	1650	0.00	
Поточні забезпечення	1660	351 178.00	450 448.00
Доходи майбутніх періодів	1665	414 699.00	481 530.00
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670	0.00	
Інші поточні зобов'язання	1690	2 500 826.00	3 584 832.00
Усього за розділом III	1695	30 229 984.00	36 860 641.00
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0.00	

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	На початок звітнього періоду, тис. грн	На кінець звітнього періоду, тис. грн
V. Чиста вартість активів недержавного пенсійного фонду	1800	0.00	
Баланс	1900	61 540 721.00	70 706 817.00

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

Фінансові результати

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	69 151 489.00	57 603 192.00
Чисті зароблені страхові премії	2010		0.00
Премії підписані, валова сума	2011		0.00
Премії, передані у перестраховування	2012		0.00
Зміна резерву незароблених премій, валова сума	2013		0.00
Зміна частки перестраховиків у резерві незароблених премій	2014		0.00
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	48 362 177.00	38 561 917.00
Чисті понесені збитки за страховими виплатами	2070		0.00
Валовий: прибуток	2090	20 789 312.00	19 041 275.00

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис.грн
Дохід (витрати) від зміни у резервах довгострокових зобов'язань	2105		0.00
Дохід (витрати) від зміни інших страхових резервів	2110		0.00
Зміна інших страхових резервів, валова сума	2111		0.00
Зміна частки перестраховиків в інших страхових резервах	2112		0.00
Інші операційні доходи	2120	715 465.00	538 470.00
Дохід від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2121		0.00
Дохід від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2122		0.00
Дохід від використання коштів, вивільнених від оподаткування	2123		0.00
Адміністративні витрати	2130	1 331 976.00	1 108 346.00
Витрати на збут	2150	14 170 466.00	11 074 415.00
Інші операційні витрати	2180	876 324.00	1 341 964.00
Витрат від зміни вартості активів, які оцінюються за справедливою вартістю	2181		0.00
Витрат від первісного визнання біологічних активів і сільськогосподарської продукції	2182		0.00
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	5 126 011.00	6 055 020.00
Дохід від участі в капіталі	2200		0.00

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис.грн
Інші фінансові доходи	2220	86 976.00	300 277.00
Інші доходи	2240	8 075.00	2 688.00
Дохід від благодійної допомоги	2241		0.00
Фінансові витрати	2250	574 747.00	410 188.00
Втрати від участі в капіталі	2255		0.00
Інші витрати	2270	792 323.00	2 026 898.00
Прибуток (збиток) від впливу інфляції на монетарні статті	2275		0.00
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	3 853 992.00	3 920 899.00
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	-788 444.00	-438 720.00
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		0.00
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	3 065 548.00	3 482 179.00

Сукупний дохід

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		0.00
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		0.00
Накопичені курсові різниці	2410		0.00

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис.грн
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		0.00
Інший сукупний дохід	2445		0.00
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0.00	0.00
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		0.00
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0.00	0.00
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	3 065 548.00	3 482 179.00

Елементи операційних витрат

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, тис. грн	За аналогічний період попереднього року, тис. грн
Матеріальні затрати	2500	47 518 833.00	37 807 556.00
Витрати на оплату праці	2505	7 354 131.00	5 992 774.00
Відрахування на соціальні заходи	2510	1 477 150.00	1 211 103.00
Амортизація	2515	3 250 717.00	2 688 725.00
Інші операційні витрати	2520	5 140 112.00	4 386 484.00
Разом	2550	64 740 943.00	52 086 642.00

Розрахунок показників прибутковості акцій

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Дивіденди на одну просту акцію	2650		0.00

Звіт про рух грошових коштів (за прямим методом)

Рух коштів у результаті операційної діяльності

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від: Реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	3000	71 671 451.00	60 005 792.00
Повернення податків і зборів	3005	4.00	1 040.00
у тому числі податку на додану вартість	3006		0.00
Цільового фінансування	3010		0.00
Надходження від отримання субсидій, дотацій	3011		0.00
Надходження авансів від покупців і замовників	3015	12 208 905.00	8 620 776.00
Надходження від повернення авансів	3020		0.00
Надходження від відсотків за залишками коштів на поточних рахунках	3025	55 744.00	47 336.00
Надходження від боржників неустойки (штрафів, пені)	3035	14 511.00	137.00
Надходження від операційної оренди	3040	161 718.00	165 979.00
Надходження від отримання роялті, авторських винагород	3045		0.00
Надходження від страхових премій	3050	6 525.00	1 346.00

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження фінансових установ від повернення позик	3055		0.00
Інші надходження	3095	78 107.00	154 654.00
Витрачання на оплату: Товарів (робіт, послуг)	3100	57 846 328.00	49 531 042.00
Праці	3105	5 801 062.00	4 777 174.00
Відрахувань на соціальні заходи	3110	1 568 640.00	1 295 837.00
Зобов'язань з податків і зборів	3115	3 541 635.00	3 190 223.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на прибуток	3116	906 000.00	856 030.00
Витрачання на оплату зобов'язань з податку на додану вартість	3117	1 038 300.00	994 000.00
Витрачання на оплату зобов'язань з інших податків і зборів	3118	1 597 335.00	1 340 193.00
Витрачання на оплату авансів	3135	5 441 124.00	2 291 798.00
Витрачання на оплату повернення авансів	3140	45 336.00	35 686.00
Витрачання на оплату цільових внесків	3145		0.00
Витрачання на оплату зобов'язань за страховими контрактами	3150	23 515.00	22 649.00
Витрачання фінансових установ на надання позик	3155		0.00
Інші витрачання	3190	627 116.00	537 668.00
Чистий рух коштів від операційної діяльності	3195	9 302 209.00	7 314 983.00

Рух коштів у результаті інвестиційної діяльності

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від реалізації: фінансових інвестицій	3200		0.00
необоротних активів	3205		0.00
Надходження від отриманих: відсотків	3215		0.00
дивідендів	3220		0.00
Надходження від деривативів	3225		0.00
Надходження від погашення позик	3230	218 140.00	512 004.00
Надходження від вибуття дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3235		0.00
Інші надходження	3250		0.00
Витрачання на придбання: фінансових інвестицій	3255		0.00
необоротних активів	3260	7 820 940.00	6 895 011.00
Виплати за деривативами	3270		0.00
Витрачання на надання позик	3275	94 229.00	417 199.00
Витрачання на придбання дочірнього підприємства та іншої господарської одиниці	3280	575.00	358.00
Інші платежі	3290		0.00
Чистий рух коштів від інвестиційної діяльності	3295	-7 697 604.00	-6 800 564.00

Рух коштів у результаті фінансової діяльності

Продовження додатку А

Назва рядка	Код рядка	За звітний період, грн	За аналогічний період попереднього року, грн
Надходження від: Власного капіталу	3300		0.00
Отримання позик	3305	2 861 274.00	1 367 926.00
Надходження від продажу частки в дочірньому підприємстві	3310		0.00
Інші надходження	3340		0.00
Витрачання на: Викуп власних акцій	3345		0.00
Погашення позик	3350	3 003 601.00	1 043 103.00
Сплату дивідендів	3355	1 070.00	15 046.00
Витрачання на сплату відсотків	3360	302 978.00	190 264.00
Витрачання на сплату заборгованості з фінансової оренди	3365	620 404.00	578 891.00
Витрачання на придбання частки в дочірньому підприємстві	3370		0.00
Витрачання на виплати неконтрольованим часткам у дочірніх підприємствах	3375		0.00
Інші платежі	3390		0.00
Чистий рух коштів від фінансової діяльності	3395	-1 066 779.00	-459 378.00
Чистий рух грошових коштів за звітний період	3400	537 826.00	55 041.00
Залишок коштів на початок року	3405	749 698.00	619 571.00
Вплив зміни валютних курсів на залишок коштів	3410	-43 865.00	75 086.00
Залишок коштів на кінець року	3415	1 243 659.00	749 698.00

Джерело: [33].

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

Факультет обліку та податкового менеджменту

**ЗБІРНИК ДОПОВІДЕЙ
91-ї щорічної студентської наукової конференції**

**«ІННОВАЦІЙНІ ПРОЄКТИ
ДЛЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ
ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ»**

15 квітня – 19 травня 2024 р.

УДК 657:336.221]:005.4(043)

I-66

Відповідальна за випуск:

Примаченко О.Л., к.е.н.,
доцент кафедри бухгалтерського обліку та консалтингу

Рекомендовано до друку

*Науково-експертною радою КНЕУ імені Вадима Гетьмана
Протокол № 6 від 20.06.2024 р.*

**Інноваційні проєкти для економічного відродження та конкурентного розвитку
I-66 України:** зб. доп. 91-ї щорічної студентської наукової конференції, 15 квітня – 19 трав-
ня 2024 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2024. 79 с.
ISBN 978-966-926-484-8

Збірник тез студентів факультету обліку та податкового менеджменту укладено за підсумками їх до-
сліджень, представлених на науковій конференції КНЕУ імені Вадима Гетьмана 15 квітня — 19 травня
2024 р. Доповіді студентів присвячені викликам та векторам розвитку обліку, контролю та оподатку-
вання в умовах глобалізаційних змін, значенню податкового менеджменту, аналізу та фінансового моні-
торингу в умовах економічного відродження України. Розглянуті питання щодо застосування інновацій-
них та digital-технологій обліку, аналізу та аудиту для забезпечення економічного відродження та конку-
рентного розвитку України

УДК 657:336.221]:005.4(043)

*Розповсюджувати та тиражувати
без офіційного дозволу КНЕУ забороняється*

ISBN 978-966-926-484-8

© КНЕУ 2024

ЗМІСТ

ФАКУЛЬТЕТ ОБЛІКУ ТА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

КАФЕДРА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА КОНСАЛТИНГУ

ПЛАТФОРМА ОБЛІК І ЗВІТНІСТЬ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ЗМІН

Атаманюк Анна Юрївна	
Перспективи використання електронних грошей в Україні.....	5
Волошенко Євген Вадимович	
Особливості амортизації інших необоротних матеріальних активів.....	7
Лобанова Поліна Миколаївна	
Особливості оцінки виробничих запасів при надходженні	8
Макаренко Аліна Володимирівна	
Ефективність методів оцінки вибуття запасів для різних видів діяльності підприємств.....	11
Матковська Віталіна Олександрівна	
Підходи до розробки стратегій обліку доходів і витрат з метою їх оптимізації	14
Коломієць Анна Володимирівна	
Класифікація витрат діяльності підприємства.....	16
Куриліна Марина Володимирівна	
Використання технології блокчейн у бухгалтерському обліку: шлях до оптимізації фінансової звітності	18
Степанчук Олександра Сергіївна	
Вплив інформації управлінського обліку на прийняття рішень при формуванні фінансових результатів	21
Чудик Марина Русланівна	
Наукові погляди до періодизації розвитку бухгалтерського обліку.....	24

КАФЕДРА АУДИТУ

ПЛАТФОРМА ІННОВАЦІЙНІ ТА DIGITAL-ТЕХНОЛОГІЇ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА АУДИТУ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ ТА КОНКУРЕНТНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

Арєфіна Владислава Олександрівна	
Перспективи розвитку digital-технологій в бухгалтерському обліку.....	26
Берегова Анастасія Сергіївна	
Особливості проведення аудиту у сфері страхування	28
Вельганюк Карина Сергіївна	
Вплив штучного інтелекту на майбутнє працевлаштування	30
Воловик Дар'я Миколаївна	
Перспективи ведення бухгалтерського обліку власного капіталу із використанням диджитал-технологій в умовах економічного відновлення в Україні.....	32
Крижановська Райса Анатоліївна	
Облік розрахунків з оплати праці підприємств в умовах економічного відродження України.....	34
Курачик Варвара Юрївна	
Концепція «цифрових двійників» (digital twins).....	36
Майка Анна Віталіївна	
Розумне виробництво – шлях до цифрової трансформації.....	38

Парфененко Оксана Олександрівна

Форензик-діагностика для попередження зловживань та забезпечення стійкого розвитку компанії.....40

Проконець Олександра Павлівна

Облік дебіторської заборгованості підприємств в умовах економічного відновлення України.....42

Тарасенко Антоніна Сергіївна

Облік власного капіталу підприємства в умовах економічного відновлення в Україні44

Трохименко Анна Володимирівна

Етичні аспекти використання штучного інтелекту в сфері бухгалтерського обліку та податкового менеджменту47

Ульянченко Євген Віталійович

Формування електронної звітності: проблеми та шляхи їх вирішення49

Чакун Анна Сергіївна

Цифровізація обліку виробничих ресурсів51

КАФЕДРА ПОДАТКОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ФІНАНСОВОГО МОНІТОРИНГУ

ПЛАТФОРМА

**ОБЛІК, ПОДАТКОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ, АНАЛІЗ ТА ФІНАНСОВИЙ
МОНІТОРИНГ В УМОВАХ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ**

Абрамова Валерія Андріївна

Перспективи оподаткування діяльності ІТ – компаній в режимі Дія Сіті.....53

Горбач Людмила Сергіївна

Tax planning in the system of business security55

Кабанець Аліна Володимирівна

Оподаткування діяльності підприємств роздрібною торгівлі57

Кубрак Євгенія Олександрівна

Суть та різновиди податкових пільг59

Кулага Роман Олександрович

Система оподаткування діяльності гірничовидобувних підприємств та шляхи її удосконалення60

Купчишина Алевтина Володимирівна

Національна оцінка ризиків у сфері ПВК/ФТ за методологією світового банку62

Луфєрова Олена Вікторівна

Шляхи удосконалення оподаткування діяльності підприємств авіапромисловості.....64

Михайліченко Валерія Миколаївна

Проблемні аспекти аналізу виконання бюджетних програм розпорядниками бюджетних коштів місцевих бюджетів.....66

Пухта Вікторія Юрївна

Перспективи оподаткування підприємств автомобільної промисловості.....68

Романенко Максим Олександрович

Напрями розвитку застосування програмно-цільового методу в системі бюджетного планування . 69

Трохименко Анна Володимирівна

Використання новітніх технологій для ефективного функціонування системи фінансового моніторингу72

Шоповал Олександр Олександрович

Оподаткування діяльності лікарняних закладів в контексті запровадження Національної стратегії доходів73

Шахрай Анна Олександрівна

Вплив стандартів FATF на систему фінансового моніторингу України75

Янцевич Тетяна Юрївна

Важливість ідентифікації бенефіціарного власника в системі фінансового моніторингу77

ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЙ БЛОКЧЕЙН У БУХГАЛТЕРСЬКОМУ ОБЛІКУ: ШЛЯХ ДО ОПТИМІЗАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Актуальність дослідження полягає у виявленні потенціалу блокчейн-технології для оптимізації фінансової звітності через впровадження інноваційних методів та підходів у бухгалтерському обліку. Ця технологія пропонує відмінні переваги, такі як децентралізація, прозорість та безпека, але одночасно має свої обмеження – високий рівень енергоспоживання та обмежена ємність для зберігання даних. Розгляд цієї технології у контексті бухгалтерського обліку створює можливості для оптимізації рутинних процесів, забезпечує точність і захищеність даних, що може сприяти збільшенню довіри стейкхолдерів до фінансової звітності підприємств.

Завдання дослідження – дати аргументовану оцінку сутності та особливостей технології блокчейн з метою з'ясування потенціалу блокчейн-технології для оптимізації фінансової звітності у практиці бухгалтерського обліку.

Виклад результатів дослідження. Виклики сьогодення, такі як геополітична нестабільність, пандемія, демографічні та економічні зміни, вимагають від сучасних бізнесів інноваційних підходів. Зокрема, у період пандемії COVID-19 було виявлено критичну потребу в цифровій трансформації світових підприємств. Саме тоді впровадження блокчейн-технології допомогло малому та середньому бізнесу ефективно продовжувати свою діяльність. Блокчейн дозволив створювати безпечні бази даних, що допомогло у відстеженні походження товарів, автоматизації ланцюгів поставок та забезпеченні дотримання вимог щодо безпеки та якості.

Блокчейн – це механізм, який дозволяє створювати розподілену цифрову книгу, базу даних активів чи транзакцій, де учасники мережі мають доступ до власної копії даних, у якій відображаються всі зміни. Кожна транзакція записується у вигляді блоку даних, який містить інформацію про операцію. Кожен новий блок містить зашифровану копію попереднього блоку, утворюючи таким чином ланцюжок блоків. Цей ланцюжок захищений криптографічними підписами, які гарантують цілісність даних і хронологічний порядок транзакцій [1]. Технологію блокчейн сьогодні широко застосовують у світі в різних сферах економіки, особливу увагу привертає його застосування в бухгалтерському обліку, де він може забезпечити ефективність та надійність процесів.

Згідно з глобальним дослідженням, обсяг світового ринку блокчейн-технологій у 2023 році оцінювався на рівні 17,57 мільярдів дол. США, і за прогнозами, ця цифра зросте до 27,84 млрд дол. США у 2024 році і 825,93 млрд дол. США у 2032 році. Найбільша частка ринку блокчейн належить Північній Америці, однак передбачається, що стрімкий ріст у застосуванні технології протягом найближчих років продемонструє Азійсько-Тихоокеанський регіон. Зростання ринку пояснюється великою кількістю інцидентів із викрадення даних з цифрових реєстрів [2].

Дослідження вказують на зростання застосування блокчейн-технологій у фінансовому, банківському та страховому секторах як засобу оптимізації бізнес-процесів та зниження операційних витрат. В подальшому, прогнози свідчать про те, що найвищий річний приріст в застосуванні блокчейну буде спостерігатися у секторі роздрібної торгівлі та споживчих товарів, особливо з урахуванням стрімкого переходу до цифрових технологій [2] (рис. 1).

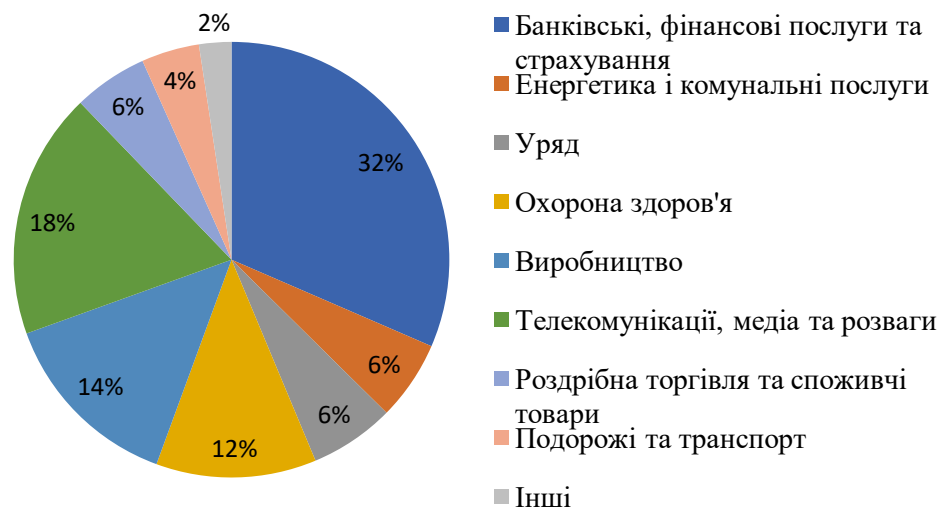

Рис. 1. Розподіл ринку технології блокчейн за галузями станом на 2022 р., %

Джерело: сформовано автором за даними [2]

Головною перевагою технології блокчейн при застосуванні в бухгалтерському обліку є високий рівень безпеки та конфіденційності даних. Так, будь-які оновлення та зміни інформації фіксуються одразу на кількох об'єднаних однією мережею пристроях, що сприяє прозорості всіх операцій. Система має надійний рівень захищеності від збоїв та хакерських атак. Крім того, формування високого рівня довіри між стейкхолдерами стає можливим, оскільки вони отримують повідомлення про будь-які рухи інформації, мають можливість перевірки всієї нової інформації, а транзакція здійснюється лише після схвалення учасниками. Такий підхід не лише забезпечує економію часу та ресурсів, але й гарантує конфіденційність інформації про учасників, легітимність забезпечується підтвердженням інформації в блоках електронними підписами. Крім того, блокчейн відкриває можливість участі великої кількості суб'єктів, які мають право на запис транзакцій у базу, що сприяє більш широкому залученню різних учасників та підвищує рівень довіри до системи [1].

Варто відзначити, що технологія блокчейн, незважаючи на значні переваги у використанні, має і ряд недоліків. Зокрема, якщо інформацію про транзакцію додано неточно або з помилками, то анулювати чи скасувати її неможливо. Крім того, практичне використання технології блокчейн вимагає якісного матеріально-технічного забезпечення, сучасних інформаційних технологій і ліцензованого програмного забезпечення для кожного учасника [1]. Такі інвестиції позитивно впливають на довгостроковий розвиток підприємств, однак у випадку кризової та нестабільної ситуації, зокрема, війни в Україні, високі витрати для впровадження технології можуть виявитись нераціональними. Іншим обмеженням впровадження блокчейн-технології в Україні є відсутність нормативно-правової бази та низький рівень володіння працівниками цифровими технологіями [3].

Впровадження блокчейну призводить до революціонізації бухгалтерського обліку шляхом застосування потрійного запису, що підвищує прозорість і безпеку облікових даних. Концепція потрійного запису в бухгалтерському обліку полягає у використанні трьох елементів записів для кожної транзакції. Перші два записи, дебет і кредит, відомі з традиційного подвійного обліку, а третій запис вводиться для пояснення змін до доходів. Третій запис може бути представлений у вигляді підписаних цифровим підписом квитанцій, підтверджених фінансовою криптографією [4]. Така система знижує ризик помилок і шахрайства, спрощує аудит та акцентує увагу на запобіганні маніпуляціям. Ця концепція в бухгалтерському обліку стала відомою саме завдяки

асоціації з блокчейном і відзначається великим потенціалом в області фінансового та управлінського обліку.

Компанії-лідери, які складають так звану «Велику четвірку», вбачають значний потенціал у використанні технології блокчейн для своєї аудиторської діяльності, зокрема Deloitte зазначає, що процес перевірки фінансової звітності може бути спрощено, а його тривалість скорочено [5]. Варто зауважити, що хоча процес перевірки фінансових даних буде автоматизований за допомогою технології блокчейн, він вимагатиме суттєвого контролю з боку бухгалтерів, аудиторів, керівництва. Кожна з цих сторін відіграє свою роль у процесі перевірки, і мають різні права та обов'язки. Наприклад, якщо аудитор має сумніви щодо певної операції, він може призупинити її підтвердження, але остаточне рішення про скасування може бути прийняте фінансовим директором. Ці правила також можуть бути реалізовані за допомогою смарт-контрактів. Дійсні транзакції будуть згруповані в блоки та додані до ланцюга блокчейну. Лише користувачі з відповідними правами авторизації матимуть доступ до перегляду та дослідження цих транзакцій. Для захисту конфіденційності даних компанії, транзакції можуть бути зашифровані перед завантаженням у реєстр блокчейну, і доступ до їх вмісту матимуть лише користувачі з ключами дешифрування [6].

Висновки. Отже, впровадження блокчейну в бухгалтерський облік відкриває перспективи для покращення прозорості та безпеки облікової інформації. Блокчейн, як розподілена система збереження даних, дозволяє кожному учаснику мережі мати доступ до однакової версії даних, що робить маніпулювання, фальсифікацію чи внесення змін у дані практично неможливими без згоди всіх сторін. Проте успішне впровадження блокчейну в бухгалтерський облік вимагає вирішення кількох ключових проблем, серед яких потреба великих інвестицій та необхідність розробки відповідних правових норм, які б забезпечували захист прав учасників мережі та регулювали відносини між ними.

Література

1. Пілевич Д.С. Теоретико-прикладні засади використання blockchain-технології в бухгалтерському обліку. Проблеми економіки. 2020. № 1. С. 267-274.
2. Blockchain Technology Market Size, Share & COVID-19 Impact Analysis. URL: <https://www.fortunebusinessinsights.com/industry-reports/blockchain-market-100072> (дата звернення: 16.04.2024).
3. Крамаренко К. М., Шаповал, О. А. Напрями цифрової трансформації обліково-фінансової діяльності бюджетних установ. Ефективна економіка. 2022. №2. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/2_2022/76.pdf (дата звернення: 24.04.2024).
4. Cai, Cynthia. Triple-entry accounting with blockchain: How far have we come?. Accounting & Finance. 2019. № 61 (2), P. 4-6.
5. Raphael J., Steele A. Audit transformation and opportunities in cognitive, blockchain, and talent. URL: <https://www2.deloitte.com/us/en/pages/audit/articles/impact-of-blockchain-in-accounting.html> (дата звернення: 25.04.2024).
6. Dai J., Vasarhelyi M. Toward Blockchain-Based Accounting and Assurance. Journal of Information Systems. 2017. № 3 (31), P. 6-9.

ISSN 2786-4537 (print)

ISSN 2786-4545 (online)

**Випуск 4 (114)
жовтень – грудень**

**Науковий
журнал**

2024 рік

Scientific journal

**Issue 4 (114)
October - December
2024**

ВІСНИК
економіки

**HERALD
of Economics**

**Тернопіль
ЗУНУ
2024**

**Ternopil
WUNU
2024**

**ВІСНИК
економіки**

*Науковий журнал.
Заснований у травні 1996 р.
Виходить чотири рази на рік*

**HERALD
of Economics**
*The Scientific journal
Founded on May 1996.
Is published four times a year*

**Випуск 4 (114)
жовтень – грудень
2024**

*Затверджено рішенням Вченої
ради ЗУНУ, протокол № 4
від 37 листопада 2024 р.*

**Issue 4 (114)
October-December
2024**

Зареєстрований Вищою атестаційною комісією України як фахове економічне видання (Бюлетень ВАК України. 1998. № 2. С. 44; Бюлетень ВАК України. 2009. № 11. С. 12).

Затверджено постановою президії ВАК України від 09.03.2016 р. № 241.
Включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України за спеціальностями: 051; 071; 072; 073; 075; 076; 281; 292.
Наказ МОН України від 16.12.2019 р. № 1643.

Внесено зміни у назву наукового журналу з «Вісник Тернопільського національного економічного університету» на «Вісник економіки» (з включенням його до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України за спеціальностями: 051; 071; 072; 073; 075; 076; 281; 292) і назву засновника з «Тернопільський національний економічний університет» на «Західноукраїнський національний університет». Наказ МОН України від 15.04.2021 р. № 420.

Ідентифікатор медіа R30-03228. Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення від 14 березня 2024 року № 750.

Науковий журнал «Вісник Тернопільського національного економічного університету» / «Вісник економіки» розміщено в міжнародних каталогах та наукометричних базах: Index Copernicus, Google Scholar, Eurasian Scientific Journal Index (ESJI), International Citation Index Of Journal Impact Factor & Indexing(ICI), НБУВ, CrossRef.

Електронний варіант журналу в Інтернеті:
<http://www.visnykj.wunu.edu.ua/index.php/visnykj>
<http://www.visnykj.wunu.edu.ua/index.php/htneu>
<http://www.irbis-nbuv.gov.ua>

ISSN 2786-4537 (print)
ISSN 2786-4545 (online)

© ЗУНУ, 2024

UDC 657.1

JEL classification: M41, O33, F65

DOI: 10.35774/visnyk2024.04.090

Uliana MARCHUK,

PhD (Economics), Associate Professor,
Associate Professor of the Accounting and Consulting Department,
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
54/1 Beresteysky prospect (Prospect Peremogy) Kyiv, 03057, Ukraine.
E-mail: mar4ukuliana@gmail.com.
ORCID ID: 0000-0003-0971-1303

Maryna KURLINA,

Bachelor's degree student, specialty "Accounting and Taxation",
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman,
54/1 Beresteysky prospect (Prospect Peremogy), Kyiv, 03057, Ukraine.
E-mail: kurylina.marina@gmail.com.
ORCID ID: 0009-0008-8421-4693

THE IMPACT OF ACCOUNTING DIGITALIZATION ON THE COMPETITIVENESS OF UKRAINIAN BUSINESSES

Marchuk, U., Kurylina, M.(2024). Vplyv dydzhytalizatsii obliku na konkurentospromozhnist ukrainskoho biznesu [The impact of accounting digitization on the competitiveness of Ukrainian business]. *Visnyk ekonomiky – The Herald of Economics*, 4, 90-104. DOI: 10.35774/visnyk2024.04.090

Марчук У., Курилiна М. Вплив диджиталiзацiї облiку на конкурентоспроможнiсть українського бiзнесу. *Вiсник економiки*. 2024. Вип. 4. С. 90-104. DOI: 10.35774/visnyk2024.04.090

Abstract

Introduction. Digital technologies are now crucial for business success across industries. In accounting, these tools are revolutionizing financial data processing and analysis, making technology integration essential for maintaining competitiveness in today's market.

Purpose. The purpose of this article is to analyze modern digital technologies and their potential to enhance the competitiveness of Ukrainian enterprises through their integration into accounting processes.

Methodology. The article reviews the literature on accounting digitization and current trends in digital technology. It incorporates data from Ukraine's Ministry of Digital

© Uliana Marchuk, Maryna Kurylina, 2024.

Transformation and the UNDP's Business Activity Index to explore the challenges businesses face amid the ongoing conflict.

Main research findings. Accounting digitization is crucial for enhancing operational efficiency and accuracy. Transitioning to digital systems automates and simplifies financial processes. However, digital adoption varies across Ukraine, and UBI data shows that many businesses face significant growth challenges due to the ongoing conflict.

Conclusions. The adoption of digital technologies in accounting is a powerful tool for enhancing business efficiency and competitiveness. Innovations are crucial in Ukraine, where businesses face uncertainty due to the ongoing war. Accounting digitalization allows firms to respond quickly to market changes and better manage resources.

Future research directions. Future research should focus on the role of accounting digitization in Ukraine's post-war reconstruction. As businesses rebuild, digital technologies will be essential for driving economic recovery.

Keywords: digital transformation; accounting automation; financial data analysis; business competitiveness; Ukrainian enterprises.

Formulas: 0, **fig.:** 2, **tabl.:** 4, **bibl.:** 24.

JEL classification: M41, O33, F65.

Introduction. Digital technologies are becoming a key success factor for enterprises in various sectors of the economy. Today, digital solutions not only create new opportunities to expand service and support consumers but also become necessary to ensure the satisfaction of the requirements of the modern market. Accounting is no exception. Integrating digital technologies into accounting processes has radically changed the ways of managing and analyzing financial information. In this context, companies today face the problem of making decisions regarding introducing new technologies in the accounting field.

Brief literature overview. The digitization of enterprise accounting has been studied by researchers such as S. Andros, H. Derhacheva, Y. Koleshnya, I. Zhygley, S. Laichuk, I. Polischuk, D. Kobets, Z. Tenyukh, U. Pelekh, Chan Si Tso, K. Anitha, G. Kumar, J. Awadhi, D. Bloomberg, S. Brown, D. Jones, L. Chen, and A. Smith. Their works explore both theoretical and practical dimensions of how digital transformation reshapes accounting practices and business models.

J. Bloomberg (2018) describes digitalization as the transformation of business models and the reorganization of various aspects of social life, driven by the integration of digital communication and media infrastructure [1].

G. Derhacheva (2020) further emphasizes that the introduction of digital technologies leads to qualitative changes in business processes, ultimately resulting in significant socio-economic impacts [2].

According to J. Awadhi (2021), digitization is closely tied to the adoption of digital technologies to maintain competitiveness, particularly in the age of the Internet [3].

Recent data from the Ministry of Digital Transformation of Ukraine (2023) illustrates that the extent of digital transformation varies across the country. Dnipropetrovsk and Lviv regions, with digitalization indices of 0.908 and 0.891 respectively, showcase the highest

levels of adoption, indicating a strong commitment to leveraging digital technologies. In contrast, regions like Sumy and Zaporizhzhia exhibit significantly lower levels [4].

According to a study conducted under the United Nations Development Program (UNDP) project “Supporting Ukraine,” the Ukrainian Business Index (UBI) stood at 37.3 out of 100 in January 2024. This highlights the severe challenges Ukrainian businesses face, as many owners report difficulties in sustaining and growing their enterprises amid ongoing conflict [5].

Purpose. The purpose of the article is to consider modern digital technologies and their potential in the context of accounting as a tool for increasing the competitiveness of Ukrainian enterprises.

Methodology. This study is based on a holistic approach to explore the digitization of accounting and its impact on Ukrainian businesses. It begins with a comprehensive literature review, examining both theoretical and empirical studies related to accounting digitization. Key works by researchers such as S. Andros, H. Derhacheva, and J. Bloomberg provide the foundation for understanding the influence of digital technologies on business models and financial processes.

In addition to the literature review, the study integrates quantitative and qualitative data from credible sources. Specifically, data from the Ministry of Digital Transformation of Ukraine, indicating the adoption of digital technologies across the regions, is analyzed to assess the current state of digital transformation in the country.

Furthermore, the analysis incorporates insights from the United Nations Development Program (UNDP) Business Activity Index (UBI), a comprehensive metric that evaluates the operational challenges facing Ukrainian businesses during the ongoing war [5].

Main results of the study. In the era of digital transformation, the digitization of accounting has become an important component of the successful functioning of modern enterprises. The transition from traditional paper systems to digital platforms allows companies to automate routine processes, increasing the accuracy and efficiency of financial transactions.

It is worth noting that digitization is a continuous process that requires constant changes in various business operations and processes in response to external market demands. Digitalization of accounting primarily involves the process of transferring information and services into a digital format with the active use of computer technologies to increase efficiency, accessibility, and exchange of data in accounting [6, p. 96].

According to data from the Ministry of Digital Transformation of Ukraine as of 2023, the level of digital transformation varies significantly across the country's regions. Dnipropetrovsk and Lviv regions demonstrate the highest levels of digitalization, with index values of 0.908 and 0.891, respectively, reflecting their strong commitment to adopting digital technologies. On the other hand, regions such as Sumy (0.178) and Zaporizhzhia (0.289) exhibit lower levels of digital transformation, indicating a need for further investment and development in this area. While the overall index for Ukraine is 0.632, indicating moderate progress, some regions face challenges due to the ongoing conflict, as seen in Kharkiv, Mykolaiv, and Donetsk. This variability highlights the need for a more targeted approach to digitalization, especially in underperforming areas (table 1) [4].

Table 1

Digital Transformation Index of Ukraine 2023

Region Name	Index Value
Overall, for Ukraine	0.632
Dnipropetrovsk	0.908
Lviv	0.891
Poltava	0.833
Volyn	0.831
Ternopil	0.827
Kharkiv	0.787
Odesa	0.785
Vinnitsia	0.777
Zakarpattia	0.732
Rivne	0.727
Ivano-Frankivsk	0.685
Kyiv	0.684
Cherkasy	0.672
Khmelnyskyi	0.620
Zhytomyr	0.560
Chernihiv	0.553
Chernivtsi	0.546
Kirovohrad	0.531
Mykolaiv	0.441
Luhansk	0.404
Donetsk	0.359
Kherson	0.316
Zaporizhzhia	0.289
Sumy	0.178
Autonomous Republic of Crimea	0.000

Source: [4].

Innovative tools, such as automated accounting systems, electronic document flow, and analytical tools, help enterprises better respond to dynamic market conditions and increase their competitiveness (fig. 1).

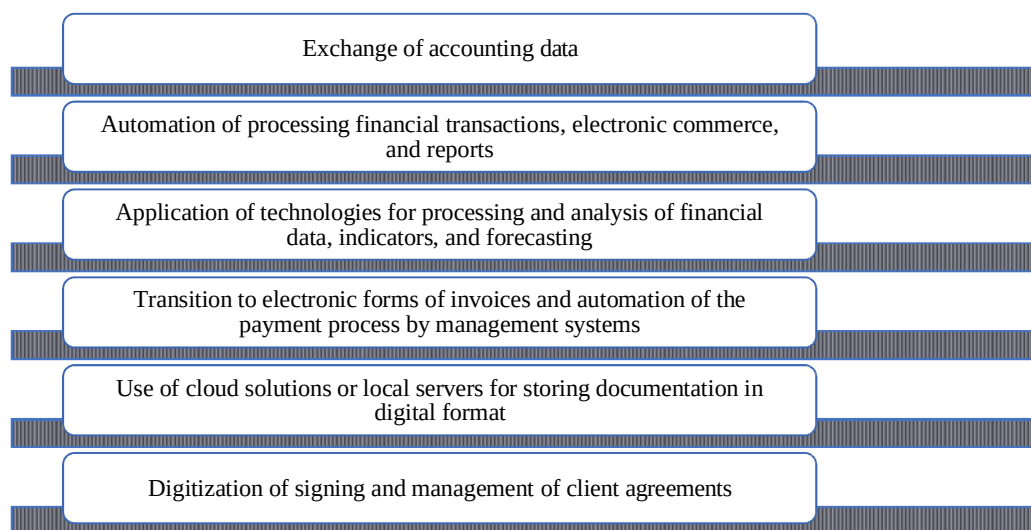

Fig.1. The key directions in accounting digitalization.

Source: compiled by the author based on [7].

The process of digitalization of accounting includes several key stages, each one contributes to the gradual modernization and improvement of accounting processes. The process of implementing a digital accounting system begins with an assessment of current processes and the identification of digital needs. This helps to understand which aspects of the company's operations can be improved with the help of digital technologies. Based on these needs, the appropriate digital accounting software or platform is selected that meets the company's requirements for functionality, integration, and cost. Next, to ensure effective use of the new system, training of employees and stakeholders is carried out. After staff training, data is migrated from the old systems to the new digital platform, where it is important to ensure the data's accuracy and completeness to avoid future problems. The system's launch is accompanied by regular updating and auditing, which allows for maintaining optimal operation, quickly identifying and correcting errors, and adapting the system to changes in business processes [8].

As noted by A. Smith & B. Johnson (2018), digitalization helps save time and increase productivity by automating and optimizing manual processes, such as recording financial data and transactions and writing reports [9]. This allows more time to be spent on analytical tasks such as financial analysis and auditing.

According to C. Brown & D. Jones (2019), another significant advantage of digitization is the increase in the level of accuracy of financial data analysis due to the possibility of eliminating the influence of the human error factor and obtaining relevant information quickly. This allows companies to make decisions regarding the management of business processes quickly, which affects the quality of financial reporting [10].

In addition, another benefit of digitalization in accounting is the possibility of conducting financial reporting in real time [11, p.236]. Companies can access financial information in real-time, which enables them to make timely decisions to control financial indicators

and adapt to market changes. Real-time reporting increases flexibility and improves the efficiency of enterprise financial management. Also, digitization ensures the integration of accounting programs with other business tools. This means automatically synchronizing data can update them in real-time or on-demand.

Companies can reach maximum efficiency by implementing a complex combination of digital accounting tools. Specifically, blockchain technology enhances the security and reliability of financial data by ensuring that information remains unaltered and authentic. Cloud-based accounting offers the convenience of accessing financial information anytime and anywhere, improving collaboration and reducing system maintenance costs. The integration of big data analytics enables detailed forecasting, trend analysis, and risk identification, aiding in informed decision-making. AI-based automation reduces errors in routine tasks, minimizing the involvement of accountants in standard tasks, and allowing workers to focus on strategic activities. Data analytics contributes to an informed response to market changes and a deeper understanding of financial stability. Automation streamlines accounting processes, increasing accuracy and efficiency. Artificial intelligence further assists in handling complex tasks, while robotic process automation (RPA) boosts productivity by automating repetitive duties. Lastly, machine learning predicts future trends in the financial sector, supporting proactive decision-making [12, p. 2543].

Although AI has not yet been widely adopted in the Ukrainian accounting market, the growth potential is significant. AI-driven solutions in accounting are expected to experience an impressive compound annual growth rate (CAGR) of 41.27% worldwide from 2024 to 2029. While the global AI in the accounting market is currently valued at USD 4.73 billion and is projected to reach USD 26.66 billion by 2029, Ukraine has the opportunity to follow this trend of rapid development. North America is currently leading in market size and the Asia Pacific is the fastest-growing region, in addition, Ukraine, with its ongoing digital transformation, could strategically position itself to embrace AI in accounting, potentially increasing the competitiveness of its enterprises [13].

However, apart from the advantages, digitalization of accounting also creates challenges that businesses must solve. Data security risks, the need to train employees to adapt to new technologies, and ethical considerations related to the use of artificial intelligence tools are some of the issues faced by companies in the era of digital technologies [14, p. 5429].

Data security risks are a major concern, as storing financial data in digital systems exposes it to unauthorized access, data leakage, or potential information loss. In this context, there is a need for robust data security measures, including encryption, access control, and regular backups.

Another challenge of digitalization is the need to improve the qualifications of employees to ensure their ability to effectively use the latest technologies in accounting. Due to the rapid development and implementation of digital tools and systems, accounting personnel must have the necessary knowledge and skills to work with automated systems, analytical platforms, and artificial intelligence technologies (table 2).

Table 2

Essential skills for employees in digitalized accounting

Skill Category	Description
General digital literacy	Ability to use the needed software (for example, Excel, and accounting software) and basic IT tools for day-to-day operations.
Data analysis skills	Capability to analyze large datasets using software such as Power BI, Tableau, or Excel for financial insights.
AI and Machine Learning	Understanding of AI-driven tools for accounting tasks.
Cloud computing knowledge	Familiarity with cloud-based platforms for storing and managing accounting data.
Cybersecurity awareness	Knowledge of data protection, and privacy regulations.
Blockchain understanding	Awareness of blockchain technology and its application in verifying and recording transactions securely.
Continuous learning mindset	Willingness to keep up with emerging technologies and trends in digital accounting and financial technologies.

Source: created by the author.

It is also worth considering the ethical dilemma regarding the use of artificial intelligence for automation in accounting. An important task in this context is the establishment of an ethical framework and guidelines for ensuring responsible digital accounting technologies. Particular attention should be paid to data privacy, consent, and transparency of algorithms. In addition, the enterprise needs to ensure that informed consent is obtained from all data users.

The impact of digitization of accounting systems on the competitiveness of enterprises is a complex process, as it not only transforms key business processes but also requires rethinking the organizational mechanisms of entrepreneurial activity. Digitalization opens new opportunities for entrepreneurship and requires changes in managing business processes, analysis, planning, and forecasting, as well as in financial support [15, p. 40]. These changes, in turn, affect the speed and efficiency of management decision-making, reduce costs, and increase the overall competitiveness of the enterprise. Thanks to the digitization of accounting, enterprises can adapt to the market environment and its challenges faster, improve their strategic planning, and provide more accurate forecasts of financial indicators. Utilizing contemporary digital solutions for automating the accounting processes can significantly improve the competitiveness of business organizations (Table 3).

Table 3

Impact of digital solutions on the competitiveness of business organizations

Digital solutions	Impact on the competitiveness of business organizations
Blockchain	Enhances confidence in the company and its financial statements.
Cloud-based accounting	Increases efficiency and lowers system maintenance expenses.
Big Data	Enhances competitiveness by enabling informed decision-making.

AI-based automation	Enables concentration on intricate tasks and long-term strategy development.
Data Analytics	Enables timely response to market changes and improves strategic planning.
Automation	Increases productivity and accounting efficiency.
Artificial intelligence (AI)	Enhances both precision and efficiency in accounting workflows.
Robotics process automation (RPA)	Lowers costs and enhances productivity
Machine learning (ML)	Supports informed decisions and market adaptability

Source: Adapted from [12, p. 2543].

Making strategic innovative decisions for business becomes extremely relevant in the case of the unstable situation in Ukraine. Based on an analysis of the current state and needs of businesses during wartime, conducted within the framework of the United Nations Development Program (UNDP) project “Supporting Ukraine”, the Business Activity Index UBI (Ukrainian Business Index) as of January 2024 is 37.3 out of 100 possible [5]. This low index shows the pressing need for businesses to adapt quickly by adopting new strategies, including the digitalization of their operations. By integrating digital tools, companies have the potential to streamline processes, reduce costs, and remain competitive despite the difficult environment. Business owners highlight the impossibility of further developing their businesses (fig. 2).

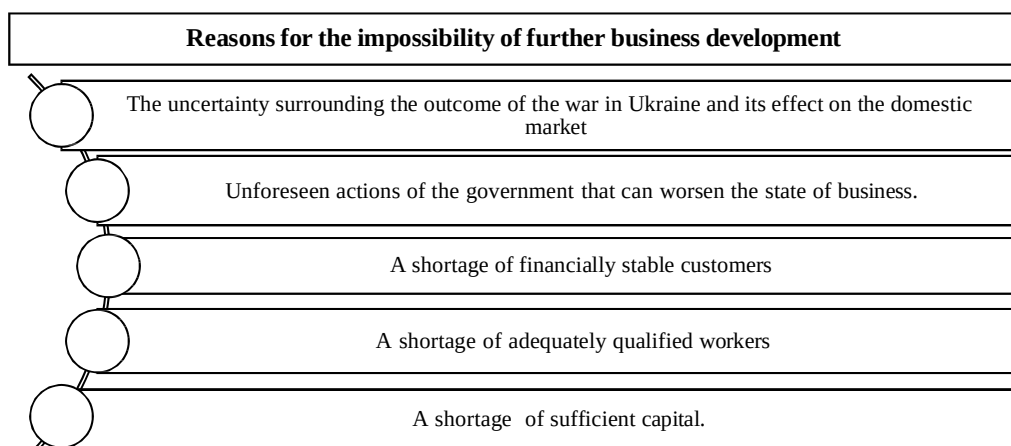

Fig. 2. The key directions in accounting digitalization.

Source: compiled by the author based on [5].

The weighted average indicator of additional required financial resources, revealed in the framework of the study, amounted to \$953,000 [5]. Thus, it can be argued that the digitalization of business processes, including accounting, can become an effective method for overcoming most of the problems that modern Ukrainian businesses face, provided there is sufficient funding. Digitization can contribute to attracting highly qualified workers

from any country in the world who will work remotely and entry of businesses into the international market, which will ensure greater demand and stability.

One of the key trends affecting the relevance of digitization of accounting in Ukraine is legislative initiatives to support the involvement of digital technologies in business processes. They play an important role in promoting the digitization of accounting and forming a legal framework for the introduction of new technologies and their effective use. The development of the digital economy in Ukraine at the legislative level began in 2013, when the resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine “On the approval of strategies for the development of the information society in Ukraine” was adopted [16]. The next important step was taken in 2015 by participating in the European Union programs for the development of the digital economy. In 2018, the “Digital Agenda of Ukraine” was approved, which defined strategic directions, including the development of information technology infrastructure, improvement of electronic services, and ensuring cyber security.

However, as noted by Z. Tenyukh & U. Peleh (2022), the digitization of accounting in Ukraine faces several legislative shortcomings that affect the efficiency and speed of the implementation of digital technologies. Among them, there is a problem of insufficient coherence and systematicity of regulatory and legal support on the issue of digitalization and the lack of a comprehensive approach to the regulation of digital technologies, which does not always ensure a timely reflection of the rapid development of technologies [17].

In addition, it is worth highlighting the presence of infrastructural problems, such as irregular access to the Internet and limited opportunities for the integration of new technologies in remote and rural areas, which limits the ability of Ukrainian entrepreneurs of various levels to implement digital solutions in business processes.

Digitalization of accounting in Ukraine may differ depending on the size and type of enterprise. Small and medium-sized enterprises may face difficulties in implementing new technologies due to limited resources. The high cost of implementing software accounting systems and their subsequent maintenance is a serious obstacle for many enterprises, especially for small and medium-sized businesses. This includes the costs of purchasing licenses, technical support, software updates, and staff training.

Innovation processes in Ukraine are also characterized by the limited activity of enterprises and centralized financial stimulation of developments by the state. In the situation of economic instability, Ukrainian enterprises are forced to look for new ways to achieve competitive advantages [18, p. 6]. The key success factor is the implementation of high-quality and competitive solutions, in the field of accounting, which meet the needs of the modern market. To achieve these goals, it is necessary to implement new innovative methods in accounting processes, including digital technologies, automation of accounting, and improvement of management systems.

More and more Ukrainian enterprises are switching to automated accounting systems that provide real-time processing of financial data and automatic reporting, which is an important stage in the modernization of business processes. The most widely used systems today are iFin, Taxer, BookKeeper, M.E.Doc, Dilovod, SmartFin.ua (Table 4).

Table 4

Ukrainian automated accounting systems

Name of the system	Brief description
iFin	A modern platform for automating accounting processes, offering integrated solutions for managing financial data, real-time data processing, and automatic creation of accounting documents.
Taxer	Specializes in automating tax accounting and filing, reducing administrative costs and errors through automatic tax calculations and document generation. It is typically used as a supplement to other accounting software
BookKeeper	A convenient tool for automating core accounting processes, ensuring accurate tracking of financial transactions and automatic report generation.
M.E.Doc	A well-known system in Ukraine for automating accounting, tax reporting, and document exchange, simplifying interaction with tax authorities.
Dilovod	Focuses on automating document management and accounting, providing user-friendly tools for managing documents, financial reports, and managerial data.
SmartFin.ua	A powerful platform for automating accounting and financial management, including financial transaction tracking, automatic report generation, and integration with other business processes. It features a simple interface suitable for small business owners.

Source: compiled by the author based on [19; 20; 21; 22; 23; 24].

These tools offer businesses the opportunity to not only enhance financial management efficiency but also reduce administrative costs, improve the accuracy of accounting data, and simplify interactions with government agencies. By streamlining these processes, companies can achieve greater operational efficiency and accuracy in their financial operations. This leads to a stronger competitive position in the market, as businesses can focus more on strategic growth and less on administrative burdens. Additionally, the integration of these systems supports more informed decision-making and boosts an overall organizational image.

Conclusions and prospects for further exploration. The digitalization of accounting refers to the creation, management, transfer, and storage of financial data in electronic formats. By employing software solutions to automate many of the manual tasks accountants regularly handle, digital technologies serve as a powerful tool for enhancing enterprise competitiveness, which provides greater efficiency, accuracy, and speed in managing finances and other business processes.

In the conditions of war, digitization of accounting processes becomes key for business development in Ukraine, ensuring its flexibility and adaptability. Digitization of accounting allows enterprises to manage resources more effectively, simplify the processes of financial control and analysis, as well as quickly respond to challenges associated with the unpredictability of the market. This, in turn, creates conditions for stable growth, attracting investments, expanding the sales market, and increasing the competitiveness of Ukrainian companies both in the domestic and international markets.

Future research can be devoted to exploring the long-term impact of accounting digitalization on business development during post-war recovery. Further studies could focus on how specific digital technologies can be integrated to support the rebuilding of Ukraine's business sector. Moreover, analyzing regional variations in digital adoption can offer important insights for both policymakers and businesses.

References

1. Bloomberg, J. (2018). Digitization, digitalization, and digital transformation: Confuse them at your peril. *Forbes*, 2, 1–6. Retrieved from <https://www.forbes.com/sites/forbestechcouncil/2018/03/21/digitization-digitalization-and-digital-transformation-confuse-them-at-your-peril/>. [in English].
2. Derhacheva, H. M., & Koleshnya, Y. O. (2020). Tsyfrova transformatsiia biznesu: sutnist, oznaky, vymohy ta tekhnolohii [Digital transformation of business: essence, features, requirements, and technologies]. *Ekonomichnyi visnyk Natsionalnoho tekhnichnoho universytetu Ukrainy «Kyivskyi politekhnichnyi instytut»*, 1, 280–290. Retrieved from <https://ev.fmm.kpi.ua/article/view/216367/216461> DOI: <https://doi.org/10.20535/2307-5651.17.2020.216367>. [in Ukrainian].
3. Awadhi, J., Obeidat, B., & Alshurideh, M. (2021). The impact of customer service digitalization on customer satisfaction: Evidence from telecommunication industry. *International Journal of Data and Network Science*, 4, 815–830. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/359384943_The_impact_of_customer_service_digitalization_on_customer_satisfaction_Evidence_from_telecommunication_industry DOI: <https://doi.org/10.5267/j.ijdns.2021.x.002>. [in English].
4. Ministry of Digital Transformation of Ukraine. (2023). Indeks tsyfrovoyi transformatsiyi rehioniv Ukrayiny 2023 [Index of digital transformation of regions of Ukraine 2023]. Retrieved from <https://thedigital.gov.ua/storage/uploads/files/page/community/reports/%D0%86%D0%BD%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D1%81-%D1%86%D0%B8%D1%84%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%97-%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%81%D1%84%D0%BE%D1%80%D0%BC%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%97-%D1%80%D0%B5%D0%B3%D1%96%D0%BE%D0%BD%D1%96%D0%B2-%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8-2023.pdf>. [in Ukrainian].
5. Diia.Business. (2024). Research on the state and needs of business in wartime: Survey results for December 2023 - January 2024. Retrieved from <https://business.diia.gov.ua/cases/novini/doslidzenna-stanu-ta-potreb-biznesu-v-umovah-vijni-rezultati-opituvanna-v-grudni-2023-sicni-2024-roku>. [in English].
6. Zhygley, I. V., Laichuk, S. V., & Polischuk, I. R. (2024). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u bukhholderskomu obliku [The use of information technologies in accounting]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia*, 1, 95–102. Retrieved from: <http://ema.ztu.edu.ua/article/view/300505>. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2024-1\(107\)-95-102](https://doi.org/10.26642/ema-2024-1(107)-95-102). [in Ukrainian].
7. Penneo. (n.d.). What is digital accounting? Retrieved from <https://penneo.com/blog/audit-accounting-digitization/>. [in English].

-
8. Ivins, N. (2023). Digital accounting: Mastering the transition in 5 simple steps. *DocuWare*. Retrieved from <https://start.docuware.com/en-gb/blog/digital-accounting>. [in English].
 9. Smith, A., & Johnson, B. (2018). The transformative potential of digitalization in accounting. *Journal of Accounting and Finance*, 42(2), 150–167. [in English].
 10. Brown, C., & Jones, D. (2019). Benefits of digital accounting: Automation, accuracy, and real-time reporting. *International Journal of Accounting Information Systems*, 35, 100–115. [in English].
 11. Chen, L., & Wang, Y. (2021). Real-time financial reporting and business agility: A review of digital accounting literature. *International Journal of Financial Management*, 3, 235–250. [in English].
 12. Stender, S., Lagovska, O., Roshko, N., Soloshchak, A., & Lemishovska, O. (2023). Digitalization of accounting in the context of business competitiveness. *Review of Economics and Finance*, 21, 2538–2549. Retrieved from <https://refpress.org/ref-vol21-a271/> DOI: <https://doi.org/10.55365/1923.x2023.21.271>. [in English].
 13. Mordor Intelligence. (n.d.). Artificial intelligence in accounting market. Retrieved from <https://www.mordorintelligence.com/industry-reports/artificial-intelligence-in-accounting-market>. [in English].
 14. Anitha, K., & Kumar, G. (2023). The digitalization of accounting in modern business: An analytical pedagogy through benefits and challenges of digitalization. [in English].
 15. Kobets, D. L. (2023). Didzhitalizatsiia bukhalterskoho obliku v konteksti zabezpechennia konkurentospromozhnosti biznesu [Digitalization of accounting in the context of ensuring business competitiveness]. *Halytskyi ekonomichnyi visnyk*, 4, 38–47. Retrieved from <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/42657>. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.04.038. [in Ukrainian].
 16. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2013). Decree No. 420-p on the approval of the Strategy for the development of information society in Ukraine. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/npas/246420577>. [in English].
 17. Tenukh, Z. I., & Pelekh, U. V. (2022). Didzhitalizatsiia bukhalterskoho obliku v Ukraini: stan ta perspektyvy rozvytku [Digitalization of accounting in Ukraine: Current state and development prospects]. *Ekonomika ta suspilstvo*, 1, 1–8. Retrieved from <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1588/1528>. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-66> [in Ukrainian].
 18. Didzhitalizatsiia ta pidpriemstva: novi trendy innovatsiinoho rozvytku [Digitalization and enterprises: New trends in innovative development]. *Didzhitalizatsiia ta pidpriemstva: novi trendy innovatsiinoho rozvytku*, 4, 5–13. Retrieved from <https://economics.net.ua/ejopu/2019/No4/5.pdf>. DOI: 10.5281/zenodo.3757950. [in Ukrainian].
 19. iFin. (n.d.). iFin. Retrieved from <https://www.ifin.ua/>. [in English].
 20. Taxer. (n.d.). Taxer. Retrieved from: <https://taxer.ua/uk/>. [in English].
 21. BookKeeper. (n.d.). BookKeeper. Retrieved from <https://bookkeeper.kiev.ua/>. [in English].
 22. M.E.Doc. (n.d.). M.E.Doc. Retrieved from <https://medoc.ua/>. [in English].
 23. Dilovod. (n.d.). Dilovod. Retrieved from <https://dilovod.ua/>. [in English].
 24. SmartFin.ua. (n.d.). SmartFin.ua. Retrieved from <https://smartfin.ua/>. [in English].